

1 Endelig programutkast

2

3 Innledning

4 Programkomiteen legger med dette frem det endelige forslaget til program for perioden
5 2023 til 2027. Komiteen takker for tilliten. Det har vært en glede å få være med å utforme
6 politikken Tromsø SV skal gå til valg på. Komiteen setter enormt pris på innspillene til
7 arbeidet fra medlemmer og interesseorganisasjoner.

8

9 Komiteen ble valgt på medlemsmøtet 10. oktober 2022. Komiteen la frem sitt førsteutkast til
10 medlemmene 26. april 2023. Komiteen mottok en rekke innspill, som er merknasbehandlet i
11 et eget vedlagt dokument. De fleste av forslagene er tatt inn i det endelige
12 programforslaget.

13

14 Komiteen ber om at programmøtet 15. mai 2023 tar stilling til det endelige
15 programforslaget. Det er én dissens i forslaget. Komiteen har på eget initiativ tatt inn enkelte
16 forslag og gjort enkelte endringer, siden det første programutkastet. Linjenummeringen er
17 ny. Dersom man ønsker at et forslag som er avvist skal voteres over på programmøtet, må
18 man fremme forslaget på nytt, senest i løpet av lørdag 13. mai 2023 i henhold til foreslåtte
19 møteregler (forretningsorden).

20

21 Komiteen foreslår fire hovedtemaer, som er ment som en politisk strategi. I hvert
22 hovedtema er det rom for flere underpunkter. Hovedtemaene legges frem i et eget
23 dokument, og vedtas på programmøtet. Hovedtemaene er et forsøk på å rette partiets
24 oppmerksomhet, læring og energi mot enkelte politikkområder. Hovedtemaene er kun ment
25 til intern bruk.

26

27 Komiteen har bestått av følgende personer:

- 28 • Sigrid Bjørnhaug Hammer, leder
- 29 • Pål Julius Skogholt
- 30 • Veronika Løveng-Hansen
- 31 • Hans Christian Askheim
- 32 • Bi Haavind
- 33 • Matias Hogne Kjerstad
- 34 • Line Solbakken
- 35 • Abdalla Ali Mohammed
- 36 • Andrea Clausen Furu
- 37 • Reinaldo Montalvao
- 38 • Helle Berle Johnsen (SU)

39

40 Vennlig hilsen

41 Sigrid Bjørnhaug Hammer

42 leder

43 Innholdsfortegnelse

44		
45	Endelig programutkast	1
46	Innledning.....	1
47	Innholdsfortegnelse	3
48	Et klima- og miljøvennlig Tromsø	4
49	Samferdsel.....	8
50	Byutvikling og gode lokalsamfunn.....	10
51	Helse, omsorg og livskvalitet.....	13
52	Oppvekst.....	19
53	Barnehage	19
54	Barnevern	22
55	Gode forhold for barnefamilier	23
56	Kultur, idrett og friluftsliv	24
57	Verden i Tromsø – Tromsø i verden	28
58	Internasjonalt samfunn	28
59	Sikkerhetspolitikken i nord.....	30
60	Det samiske Tromsø	32
61	Næring og arbeid.....	33
62	Energi.....	34
63	Et seriøst arbeidsliv	34
64	Flere arbeidsplasser både i offentlig og privat sektor	35
65	Fiskeri og havbruk	36
66	Reiseliv.....	36
67	Arktisk landbruk	37
68	Bygg og anlegg.....	38
69	Handelsnæringa	39
70		
71		

72 Et klima- og miljøvennlig Tromsø

73 **Norge har forpliktet seg til å oppfylle Parisavtalens mål** om å begrense
74 temperaturstigningen til 1,5 grader. For å klare dette, må verden halvere
75 klimagasseutslippene fram til 2030 sammenliknet med 1990. Utslippene må raskest mulig
76 ned til null, og innen 2050 må verden ha negative utslipp. Stortinget, fylkeskommuner og
77 kommuner har satt klare mål for å redusere klimautslippene. Men den reelle nedgangen 1990
78 - 2021 var bare på 4,7 %. Vi ligger altså langt etter de politiske målene. Det er nå nødvendig
79 med tiltak og handling!

80 **For Tromsø SV er klimakutt en del av kommunepolitikken.** Vi vil samarbeide bredt med alle
81 politiske partier, næringslivet og natur- og miljøorganisasjoner og hele Tromsøsamfunnet for
82 å nå klimamålene våre. Tromsø kommune skal nå utarbeide en ny handlingsplan for klima og
83 miljø 2024-2030, den må bli en felles plattform for å gjennomføre reelle klimakutt. Vi må gå
84 gjennom sektor for sektor og gjennomføre tiltak som reduserer klimautslippene, tonn for
85 tonn.

86 **Tromsø kommune trenger et eget klimabudsjett og årlige regnskap** som viser endringer i
87 klimautslipp. Det er i avsatt midler til dette arbeidet i handlingsprogrammet, og det må nå
88 trappes opp. Det vil gi oss et verktøy for å igangsette tiltak og unngå feilsatsinger, følge eget
89 arbeid og gjøre endringer for å forsterke resultatene.

90 **Utslippene i Tromsø har hovedsakelig fire utslippskilder:** Sjøfart, veitrafikk, energiforsyning
91 og annen mobil forbrenning. Se faktaboks. Energiforsyning er hovedsakelig Kvitebjørn
92 varme. Det at søppelet brennes og brukes til varme i Tromsø istedenfor å bli kjørt på trailer
93 til Nord-Sverige og bli brent der, fører til store klimagassutslippøkninger etter 2017 i
94 Tromsø. SV vil støtte innføring av karbonfangst og lagring ved Kvitebjørn varme sitt anlegg.
95 Annen mobil forbrenning er hovedsakelig utslippene fra entreprenørbransjens maskiner.
96

97 **Vår felles oppgave er å erstatte bruken av olje og gass** med fornybar energi. Vi er nå i
98 starten av en bypakke, som vil redusere biltrafikken, og vi må arbeide videre for å
99 elektrifiserte havnene i Tromsø. Bygg- og anleggsbransjen og ikke minst kommunens egen
100 virksomhet må endres. Vi må se på alle næringer, om f.eks. turisme basert på store
101 forurensende cruiseskip og økende flytrafikk er bærekraftig. Det er dessuten viktig å få fart
102 på arbeidet med Nord-Norgesbanen!

103 **En klimavennlig fiskeripolitikk** henger sammen med en kystvennlig flåtestruktur. Kystflåten
104 bruker bare 1/4 av drivstoffet pr. kilo fisk sammenliknet med trålerflåten, og den er dermed
105 langt enklere å elektrifisere. Det vil være et viktig klimatiltak – i tillegg til mange andre
106 grunner – å overføre plikkvoter som ikke opprettholdes og tilbakeføre strukturvoter som
107 snart går ut på dato til kystflåten. Dette er viktig for Tromsø, og for hele kysten.

108 **Vi må ta vare på naturen!** I desember 2022 inngikk verdens land FNs naturvernavtale. Den
109 skal sikre levestruktur vårt for fremtida. Naturen gir oss mat, klær, medisiner,
110 byggematerialer og opplevelser. Naturen med skog og mark og ikke minst myrene våre, er

111 viktige for å binde opp karbon. SV vil ta vare på naturen og artsmangfoldet, både gjennom
112 vern, fornuftig bruk og restaurering av ødelagt natur.

113 **Tromsø må redusere alle typer forurensinger.** Miljøutslipp skader naturmangfoldet og
114 menneskelig trivsel på land og i havet. Kystsoneplanen legger opp til strenge utslippskrav for
115 nye oppdrettsanlegg. Vi må arbeide videre for at alle anlegg blir utslippsfrie. Vi må også se
116 på hvordan plastforsøpling fra fiske og oppdrett kan reduseres, og kopperimpregnering av
117 oppdrettsmerder bidrar til å forgifte livet i havet, og må avvikles. Utslipet fra biltrafikken
118 minkes etter som flere biler er elektriske, og biltrafikken reduseres, men gassutslipp og
119 svevestøv er fortsatt en plagsom forurensing for folk i Tromsø. God håndtering av alle typer
120 avfall, er viktig.

121 **Økt gjenbruk og mindre forbruk** – vi må gjøre det lettere for alle å velge miljøvennlig i
122 hverdagen. Mer sirkulær økonomi basert på gjenbrukskjeder og reparasjoner, vil redusere
123 miljøskadelig forbruk, og avfallsmengden reduseres. Energisparende tiltak må gjennomføres
124 i alle ledd, og vi må satse på at alle bygg kan få solceller på taket. Gevinsten for folk er
125 triveligere miljø inne og ute i lag med andre. «Det gode liv» består ikke av mer «bruk og
126 kast»! På dette feltet er det viktig å samarbeide med miljøorganisasjoner og andre som
127 satser på gjenbruk.

128 **Dette må gå hånd i hånd med å videreutvikle Tromsø med gode lokalsamfunn og**
129 **innbyggermedvirkning.** Vi må bruke bypakken og god arealplanlegging for å skape aktive
130 lokalsamfunn med mangfold av kommunale og private tjenester, trygge skoleveger og gode
131 busstilbud. Nærhet til natur og mindre biltrafikk skaper bedre miljø for alle i Tromsø. Det må
132 satses på bydelene og bygdene våre, sammen med et levende bysentrum for alle.
133 Innbyggernes medvirkning og godt samarbeid med lokalmiljøene er nøkkelen for å lykkes
134 med dette.

135 **Tromsø SV vil redusere klimautslippene ved å**

- 136 • Omstille samfunnet tiltak for tiltak, tonn for tonn og sektor for sektor.
- 137 • Forbedre klimabudsjettet og innføre et årlige klimaregnskap som viser resultatene av
138 klimatiltakene.
- 139 • Invitere næringslivet, miljø- og naturvernorganisasjonene i Tromsøområdet til et
140 nærmere samarbeid om klima, miljø og energi.
- 141 • Bruke Bypakken og arealplanlegging aktivt for å redusere energikrevende transport og
142 minke bilbruken.
- 143 • Stimulere til fornybar energiproduksjon lokalt som for eksempel solcellepaneler på
144 kontor- og næringsbygg, og kommunale bygg.
- 145 • Legge til rette og stille krav om klimavennlige bygg. Det mest klimavennlige er å ta vare
146 på eksisterende bygg. Derfor må vedlikeholdet styrkes.
- 147 • Tromsø kommune vil bidra med at egne biler og maskiner skal være fossilfrie.
- 148 • Stå på for Nord-Norgesbanen, som kan redusere trailertransport og flytrafikk.
- 149 • Styrke en mer klimavennlig fiskeriflåte ved å overføre pliktkvoter og strukturkvoter til
150 kystflåten.

- 151 • Sørge for lademuligheter i fiskerihavnene.

152

153 **Tromsø SV vil tilrettelegge for økt gjenbruk og mindre forbruk ved å**

- 154 • Redusere det materielle forbruket ved å stimulere til økt deling, økt repareringsgrad, forbruksminimerende offentlig innkjøp og flere bruktmarkeder.
- 155
- 156 • Videreutvikle Remiks sitt samfunnsoppdrag i offentlig eie. Videreutvikle gjenbruksordningene.
- 157
- 158 • Sørge for at alt avfall - også bedriftsavfall – kildesorteres. Øke kunnskapen om farlig avfallssortering.
- 159
- 160 • Sikre gode rammevilkår for Remiks nye bruktbutikk og gjenbrukshall i den gamle Postterminalen.
- 161
- 162 • Sikre at det vedtatte mekkeverkstedet blir gjennomført, slik at folk kan ha et sted for å reparere.
- 163
- 164 • Etablere en ressursbank for materialer og gjenstander. Utvide gjenbruksstasjonene for materialressurser, bl.a. ved mer digitalisering, sporing og synliggjøring.
- 165

166

167 **Tromsø SV vil redusere forurensing ved å**

- 168 • Intensivere arbeidet mot plastforsøpling av naturen både til havs og på land, slik at vi innen 2030 oppfyller FNs nullvisjon for marin forsøpling.
- 169
- 170 • Sørge for at kystsoneplanen først og fremst ivaretar hensynet til livet i havet, og arbeide for en lovendringer som kan tvinge stadig flere av dagens anlegg til å bli utslippsfrie.
- 171
- 172 • Sikre gjennomføring og finansiering av Tromsø havns avfallsplaner for fiskerihavnene.
- 173 • Styrke renholdet av gater for å redusere antall dager med høy forurensing av svevestøv.
- 174 • Vurdere å innføre redusert parkeringsavgift eller lignende positive tiltak for å redusere piggdekkbruken.
- 175

176

177 **Tromsø SV vil ta vare på naturen og sørge for artsmangfold til havs og til lands ved å**

- 178 • Ta vare på landbruks-, natur- og friluftsområder samt reindriftsområder gjennom en god arealplanlegging.
- 179
- 180 • Ta vare på matjorda vår for dagen og for framtida.
- 181 • Ta vare på Tromsømarka og tilsvarende bonære friluftsområder på fastlandet og Kvaløya.
- 182 • Styrke naturmangfoldet i byen og bidra til å motvirke tap av arter. Vi vil legge til rette for flere bier, humler og sommerfugler. Flere fugler, og mer mangfoldig planteliv i parker, veirabatter, på grønne tak og i parseller.
- 183
- 184
- 185 • Kommunen skal engasjere seg mot miljøtruslene som tankbåttrafikk, atom-ubåter og nikkelforurensing representerer.
- 186
- 187 • Presse på for at det gjennomføres et opprydningsarbeid i gamle reguleringsplaner, for å sikre at arealutnyttelsen skjer i tråd med dagens intensjoner i planleggingen.
- 188

Dissens: Halve komiteen (Bjørnhaug Hammer, Solbakken og Askheimer) vil legge til følgende tekst:

Innføre forbud mot privat bruk av fyrverkeri innenfor bysonen. SV vil støtte opp om fjellfyrverkeriet som et felles arrangement for alle.

Den andre halvdelen (Skogholt, Kjerstad og Haavind) vil avvise forslaget.

190 Samferdsel

191 **Å forflytte seg i Tromsø skal være enkelt, trygt og miljøvennlig.** Vi står ved et historisk
192 veiskille i samferdselspolitikken: Gjennom bypakken får vi et bedre busstilbud, trygge
193 skoleveger og flere gang og sykkelstier. Dette vil redusere biltrafikken og sørge for mindre
194 klimautslipp og bedre lokalmiljøer.

195 **Bypakken er en avtale** mellom fylkeskommunen, staten og Tromsø kommune, der staten
196 bidrar med 42% av 6,5 milliarder i bytte mot at det innføres bompenger over en 15 års
197 periode (2021-kroner). Bypakken er basert på nullvekst i biltrafikken, og Tromsø
198 kommunestyre har vedtatt at de første prosjektene i bypakken er tryggere skoleveg,
199 hyppigere bussavganger og billigere bussbillettpriser. Bypakken vil nå bli fulgt opp med en
200 *byvekstavtale* med Staten om større andel av finansieringen.

201 **Det skal satses mer på kollektivtrafikk, mer gang og sykkelveger og å løse vanskelige**
202 **trafikknutepunkter.** Gang- og sykkelveger og trygge skoleveger er viktig i hele kommunen.
203 Andre prosjekter er flere kollektivfelt på Kvaløya og på Tromsøya, bussterminaler og
204 bussholdeplasser, gratis innfartsparkering på fastlandet og Kvaløya og i Tromsdalen,
205 utbedring av Giæverbukta og andre vanskelige trafikknutepunkt. SV mener vi ved å følge
206 med på endringer i trafikkmønster må vurdere hvilke trafikkkløsnings som er
207 hensiktsmessige for å møte de trafikale utfordringene kommunen står ovenfor, herunder ny
208 bruforbindelse til Kvaløya. Tiltaket må ha som formål å bedre beredskapen, gjøre det enklere
209 å bruke gang, sykkel og kollektiv, og oppheve byggestansen og, slik at det kan bygges flere og
210 varierte boliger innenfor dagens bygrense, uten at nullvekstmålet forringes.

211
212 **Busstilbudet må gradvis bli utvidet** i takt med behov og økt bruk. Tromsø har i dag billige
213 periodekort for hele kommunen som gjør busstilbudet attraktivt for mange. Også i
214 distriktene må også busstilbudet bedres i takt med at flere bruker periodekort. Det må
215 kombineres med gratis innfartsparkering.

216 **Tromsø SV vil ha legge om til god og miljøvennlige samferdsel ved å**

- 217 • Presse på staten for byggestart av Nord-Norgebanen.
- 218 • Bedre brøyting av gang og sykkelveier.
- 219 • Gjennom bypakken prioritere trygge skoleveger og gang og sykkelveger; kollektivfelt og
220 utbedre bussterminaler og holdeplasser; innfartsparkering på Kvaløya og Fastlandet;
221 samt utbedre Giæverbukta og andre vanskelige trafikknutepunkt.
- 222 • Nå nullvekstmålet i personbiltrafikken.
- 223 • Utvide busstilbudet gradvis i hele kommunen, og beholde gunstig periodekort.
- 224 • Redusere bilbruken og utvide et bilfritt bysentrum som gjør det mer attraktivt å
225 oppholde seg og bruke byen.
- 226 • Arbeide for at en større andel av godstrafikken flyttes over på båt.
- 227 • Pålegge bruk av landstrøm på større skip ved havnene i Tromsø, arbeide for lovendring.
- 228 • Tilrettelegge universell utforming også i kollektivtrafikk, gang- og sykkelstier og på fortau.

- 229 • Prioritere nok parkeringsplasser til de med funksjonsbehov.
- 230 • Gjøre om ordinære parkeringsplasser i sentrum til HC-parkeringsplasser for å redusere
- 231 biltrafikken og øke tilgjengeligheten til offentlige rom for personer med nedsatt
- 232 funksjonsevne.
- 233 • Etablere blå bybane/passasjerferge over sundene.
- 234 • Være åpen for nye muligheter som kan styrke delingsøkonomien også innenfor
- 235 transport, som bildeling og ny teknologi for tilrettelegging av samkjøring.
- 236 • Oppfordre til tilrettelegging for bildeling i nye boligprosjekter.
- 237

238 Byutvikling og gode lokalsamfunn

239 **Levende bysentrum, gode og allsidige bydeler og aktive bygdesamfunn** er målet for en god
 240 areal- og samfunnspolitikk. Dette må harmoneres med at vi må gjøre noe med de høye
 241 boligprisene, og sørge for mer miljøvennlige løsninger for arealbruk, samferdsel og
 242 utbygging. En viktig nøkkel her er å gjøre bydelene våre mer attraktive, med rom for ulike
 243 typer boliger; bredt tjenestetilbud; og ikke minst: Nær tilgang på natur og gode
 244 friluftsområder. Tilsvarende må vi styrke mulighetene for gode bygdesamfunn, på yttersida
 245 og på fastlandet.

246 Vi må kombinere det gode liv med miljøvennlige løsninger for alle i Tromsø.

247 **Det er viktig å utnytte arealet i de bynære områdene.** Her kan vi bygge boliger tett og høyt,
 248 samtidig som vi ivaretar gode bomiljø og frigjør areal til felles bruk. Vi trenger sol, lys og luft,
 249 felles oppholdsplasser, balløkker og gode lekeplasser. Vi må sørge for god arealplanlegging,
 250 med vekt på medvirkning og det vi har av kunnskap om barns lek og alle menneskers behov.
 251 Vi må bevare grønne fellesarealer, og ikke minst er tilgangen til Tromsømarka viktig. Vi vil bo
 252 i en by der det fortsatt er sol i sentrum og der alle har tilgang til marka og til sjøfronten.

253 **Vi må satse mer på bydelene våre.** Kvaløysletta har et stort potensial, og det er det rom for
 254 å bygge flere leiligheter i tillegg til den eksisterende eneboligbebyggelsen. Bydelen har gode
 255 skoler og barnehager i nærmiljøet, og får nå ny ungdomsskole, nytt bo- og omsorgssenter og
 256 nyoppusset sykehjem. Det mangler fortsatt lokaler til kultur- og fritidsaktiviteter, noe av
 257 dette blir løst i tilknytting til ny ungdomsskole. Flere skolebygg må tilrettelegges for allsidig
 258 bruk etter skoletid. Det bør gjøres mer for å utvikle de to bydelssentrene Slettatorget og
 259 Storelva, og ikke minst er utbygging av busstraseene og gang- og sykkelstier viktig for
 260 bydelen. Vi tror at når disse brikkene sammen med et ennå bedre busstilbud er på plass, så
 261 er det mulig å få til boligbygging uten å øke biltrafikken.

262 Det skal nå også satses spesielt på bydelene Stakkevollan og Kroken, som har andre
 263 utfordringer. Også her handler det om skoler, barnehager, idretts- og kulturaktiviteter; godt
 264 bydelssenter med butikker, busstilbud, gang- og sykkelveger og nærhet til natur og friluftsliv.
 265 Slik kan vi fortsette fra bydel til bydel, på fastlandet og på Tromsøya.

266 **Tromsøs har viktige distriktbygder** som er basert på næringer som fiske og fiskebruk
 267 havbruk, landbruk og etter hvert en del turisme. Nærhet til barnehager og skole og kultur-
 268 og idrettsaktiviteter er viktig også for folk her. Kystsoneplanen åpner for en miljøvennlig
 269 oppdrettsnæring, som lar seg kombinere med lokalt fiske og friluftsliv. Ikke minst er det
 270 viktig å ta vare på matjorda vår. Nærhet til ren kyst og natur, bærplukking, jakt og fiske er
 271 viktig for det gode liv på yttersida såvel som i Ullsfjordområdet.

272 **I Tromsø må du ikke gå mange skritt for å komme ut i naturen.** Dette er en styrke både i
 273 bygdene, i bydelene og i sentrum. SV vil ikke tillate mer bygging som hindrer allmennheten
 274 tilgang til fjæra. Vi vil bo i en by der det fortsatt er sol i sentrum og der alle har tilgang til
 275 sjøfronten. Vi må sikre vern og tilgang til natur og sjøsonen gjennom kommuneplanens
 276 arealdel og oppfølgende arealplaner.

277 **Boligprisene i Norge og i Tromsø er blitt altfor høye.** Ved å kjøpe Åsgårdmarka og opprette
 278 Tromsøbolig KF har SV og samarbeidspartiene tatt viktige steg mot å få boliger med sosial

279 profil, klimanøytralitet og god arkitektonisk kvalitet. Ved å gjøre mange boliger tilgjengelig
 280 kan kommunen stoppe prisveksten ved å lage et gulv i markedet.

281 For å skape varierte bomiljø, må omsorgs- og utleieboliger være tilpasset ulike
 282 familiestørrelser og livsfaser og fordeles i alle bydeler. SV vil også at kommunen skal støtte
 283 opp om private initiativ, der formålet er å skape gode bomiljø som kan fremme sosial
 284 aktivitet og motvirke ensomhet.

285 **Tromsø SV vil bruke arealplaner aktivt for gode lokalsamfunn og levende bysentrum ved å**

- 286 • Lage en gode rammer for å bygge tett og høyt som ivaretar gode bomiljø i sentrale
 287 områder av Tromsø.
- 288 • Sikre grensene for Tromsømarka på Kvaløya, på Tromsøya og på fastlandet.
- 289 • Jobbe for at større deler av Tromsømarka og bynær fjære skal kategoriseres som statlig
 290 sikra friluftsområde
- 291 • Invitere til bred medvirkning. Ny bebyggelse må ta hensyn til eksisterende bebyggelse i
 292 området.
- 293 • Støtte opp om et levende bysentrum gjennom en aktiv sentrumsplan.
- 294 • Verne om bynære jordbruksområdene og generelt ta vare på matjorda i Tromsø.
- 295 • Gjennom arealplanlegging legge til rette for at Nord-Norge-banen kan komme til Tromsø.
- 296 • Planlegge for grønne, tilgjengelige og aktiviserende møteplasser i alle bydeler, og nær
 297 tilgang til natur.
- 298 • Sørge for at ved utbygging av nye boligområder bør kollektivtilbud og tilrettelegging for
 299 syklende og gående være på plass før boliger tas i bruk.
- 300 • Ta vare på fjæra i bynære strøk

301 **SV vil sørge for et variert bomiljø og billigere og tilrettelagte boliger for de som trenger det**
 302 **ved å**

- 303 • Være med å videreutvikle Tromsøbolig KF og Åsgårdmarka til et område med rimelige
 304 boliger for folk som trenger det.
- 305 • Øke kontraktstiden for dem som ikke har mulighet til å komme seg inn i det vanlige
 306 boligmarkedet.
- 307 • Kommunen skal samarbeide med private utbyggere om å etablere flere «leie-til-eie»-prosjekter
 308 for alle livsfaser, og spredt i alle deler av kommunen.
- 309 • Kommunen skal bruke forkjøpsretten i nye boligprosjekt og vurdere å «leie til eie»-konsept i
 310 disse boligene.
- 311 • Styrke startlånordningen for førstegangsetablerere.
- 312 • Anskaffe flere omsorgsboliger til eldre og til andre med hjelpebehov – 130 hvert år.
- 313 • Sørge for flere boformer med fellesrom, generasjons- og flerfamilieboliger, kollektiv med
 314 rom for alle typer folk. Her kan kommunen samarbeide med private gjennom aktiv
 315 planlegging.
- 316 • Sørge for variasjon i boligtyper i alle boområder.
- 317 • Samarbeide med utviklingslagene for å utvikle nye boligområder i distriktene.
- 318 • Øke kontraktstiden for de som ikke har muligheter til å komme seg inn på det ordinære
 319 boligmarkedet

- 320 • Endre reglene slik at personer ikke kastes ut av boligen etter kontraktstiden uten at de
- 321 har annen bolig
- 322 • Styrke startlånsordningen
- 323 • Bygge boliger med integrerte støtteordninger for unge i alderen til 16 til 24 år.
- 324 • Utrede å innføre kommunal bostøtte.
- 325 • Presse på for at det gjennomføres et opprydningsarbeid i gamle reguleringsplaner, for å
- 326 bidra til å effektivisere planprosessene og sikre at arealutnyttelsen og utbygginga skjer i
- 327 tråd med dagens intensjoner i planlegginga med særlig hensyn til bærekraft.

- 328 **SV vil blant annet ivareta lokaldemokratiet ved å**

- 329 • Hindre innføring av parlamentarisme til erstatning for formannskapsmodellen.
- 330 • Holde nede folkevalgtlønninger, møtegodtgjørelser og lederlønninger.

331 Helse, omsorg og livskvalitet

332 **Vi lever lengre, det gir oss også utfordringer** med å tilrettelegge for tilstrekkelige helse- og
333 omsorgstjenester og god livskvalitet. Satsingen må gå langs to dimensjoner:

- 334 • **Mer satsing på folkehelse** og et mer aldersvennlig samfunn med mindre sosial og
335 økonomisk ulikhet.
- 336 • **Rekruttering, kompetanse og god prioritering av helse- og omsorgstjenestene**, basert på
337 livskvalitet, samarbeid og medbestemmelse.

338

339 **Folkehelse handler om gode lokalsamfunn med aktive medborgere**, lite forurensing og
340 støy, lett å komme seg fram til beins, i rullestol eller med sykkel, gode møteplasser, rom for
341 fysisk aktivitet og nærhet til natur. God sunn mat på skolen og i eldreomsorgen er også
342 viktige folkehelse tiltak. Fokus må også være på å jamne ut sosiale og økonomiske forskjeller i
343 Tromsøsamfunnet. Her i Tromsø viser levekårsundersøkelser at vi har betydelige
344 helseforskjeller i befolkningen, og forskjellene er knyttet til økonomisk ulikhet og stedet man
345 bor. Det innebærer at det må satses spesielt på områder med levekårsutfordringer, og at det
346 må stilles krav til god planlegging av boområder i Tromsø. Medvirkning og lokaldemokrati
347 der alle kommer til orde er også en viktig del av folkehelsearbeidet.

348

349 **Tromsøsamfunnet skal ha plass til funksjonsmangfold gjennom hele livet**. Nærområder,
350 aktiviteter, barnehager, skoler, kultur- og idrett, boliger og samferdsel må utformes slik at
351 alle kan delta. Gode hjelpetjenester skal bidra til selvbestemmelse, deltakelse, likeverdighet
352 og livskvalitet.

353

354 **Tromsø må bli et aldersvennlig samfunn**. Eldrerådet og Helse og velferdsutvalget har
355 vedtatt at kommunen skal i gang med et prosjekt om hvordan utforme samfunnet for å
356 ivareta en stadig større andel eldre mennesker. Aldersvennlig samfunn handler om universell
357 utforming, og om meningsfulle aktiviteter der eldre føler seg velkommen, det handler om
358 boligutforming og varierte og tilrettelagte uteområder med rom for alle aldersgrupper og
359 typer mennesker. Det er viktig å koble sammen kommunen, frivilligheten, næringslivet og de
360 enkelte innbyggerne sammen for å få til de gode løsningene. Slik vil vi kunne være aktive
361 lengre, det handler om å og samtidig bo trygt fordi vi kjenner naboen, vi vet om hverandre
362 og det er lettere og hyggelig å bry seg om hverandre. Den kulturelle spaserstokken er et
363 viktig bidrag.

364

365 **Rekruttering og god kompetanse** er hovedutfordring nr 1 for gode helse- og
366 omsorgstjenester. Vi blir flere eldre, og vi trenger folk som være med å utforme gode
367 tjenester i Tromsø. Da er det viktig å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft som kan
368 være med å utvikle tjenestene i samarbeid med andre. SV vil derfor støtte opp om tiltak som

369 gjær det mer attraktivt å jobbe i helse- og omsorgssektoren. Det handler om lønn, men også
370 faglig utvikling og innflytelse på arbeidsplassen.

371

372 **Mangel på personell tvinger offentlig helse til å kjøpe dyre vikarer fra private vikarbyrå.**

373 Det er en ond sirkel med dårlig ressursutnyttelse og press på de ansatte som må jobbe mer
374 turnus og får større arbeidsbelastning. Dette fører igjen til større sykefravær enn nødvendig.
375 SV vil derfor satse på flere faste stillinger og bedre grunnbemanning. Vi vil også fortsette
376 arbeidet med å tilrettelegge for en heltidskultur, der alle får muligheten til hele stillinger i
377 omsorgstjenestene.

378

379 **Tromsø trenger flere og varierte omsorgsboliger.** Med flere eldre som lever lengre er det
380 behov for flere plasser i eldreomsorgen. Det viktigste framover er å satse på et variert tilbud
381 av gode omsorgsboliger med mulighet for fleksibel og heldøgns omsorg for de som ikke
382 lenger har helse til å bo i eget hjem. En god omsorgsbolig utsetter og i mange tilfeller
383 minsker behovet for sykehjems plass. Omsorgsboliger gir mer selvbestemmelse og for mange
384 gir det bedre livskvalitet.

385

386 **Nytt Kvaløysletta bo- og velferdssenter.** Nye Kvaløya BOV vil være den største satsingen på
387 eldreomsorg i perioden. Det skal være et godt sted å bo for personer med demenssykdom.
388 SV er positiv til at det legges flere funksjoner til senteret i tillegg til sykehjemsplasser,
389 omsorgsboliger og dagsenter. Det bør legges til rette for at frivillige organisasjoner skal
390 kunne ha aktiviteter som kan aktivisere beboerne.

391

392 **Å skape varierte bomiljøer med gode og mer kollektive boliger** for eldre er også en viktig
393 del av et aldersvennlig samfunn. Ensomhet er et stort og økende problem blant eldre, og
394 kommunen skal være positiv til initiativ som kommer fra private som ønsker å ta ansvar for
395 egen alderdom ved å bygge kollektive boliger i egen regi. Det vil øke tryggheten ved å bo
396 hjemme lengre, det vil sikre økt sosial kontakt og det vil gjøre det lettere for kommunen å
397 yte hjemmetjenester når behovet oppstår.

398

399 **Bedre fastlegeordning og ny legevakt.** Tromsømodellen er kommunens svar på fastlegekrisen.
400 Basistilskuddet økes, det opprettes flere stillinger slik at flere pasienter får fastlege og belastningen
401 på den enkelte lege reduseres. Det er egentlig et statlig ansvar å finansiere fastlegeordningen, men
402 de statlige bidragene har ikke vært tilstrekkelig til å sikre nødvendig rekruttering. SV vil sørge for at
403 Tromsømodellen videreføres samtidig som vi vil arbeide for at Staten tar større ansvar for at
404 fastlegeordningen skal fungere etter intensjonen. Vi vil sørge for at det er ledig kapasitet i systemet
405 som gjør at alle får tilgang til fastlege og at det blir enklere å bytte. Legetjenesten knyttet til elver og
406 institusjoner må styrkes.

407 Ny legevakt i Breivika skal etter planen være ferdig i 2027. Alternativet som er valgt, er det beste ut
408 fra alle hensyn. SV vil følge opp at kommunen får en legevakt som ivaretar alle de funksjoner som en
409 moderne legevakt skal ha. SV vil integrere funksjonen overgrepsmottak bedre i legevakten. Ut fra
410 tilstanden til dagens legevakt, er det viktig at byggeprosessen ikke blir forsinket. SV vil også påse at
411 legevakta bygges etter miljøstandarder som ivaretar våre klimamål.

412 **Alle barn skal få et godt møte med livet i Tromsø.** Graviditeten er en tid preget av glede
413 forventning. Det er også mye nytt man skal lære seg og mange vordende foreldre har stort
414 informasjonsbehov. For kommende foreldre som opplever spesielle bekymringer og
415 helsemessige utfordringer under svangerskapet er oppfølgingen fra jordmødre ekstra viktig.
416 Etter fødselen er det helsestasjonenes oppgave å gi god veiledning til foreldre. Omtrent en
417 av ti kvinner rammes av fødselsdepresjon og trenger støtte. Helsestasjonen er også viktig for
418 å oppdage og følge opp barn som av ulike årsaker ikke utvikler seg som normalt.
419 Jordmortjenesten og helsestasjonene er en svært viktig del av kommunens folkehelsearbeid.
420 Tromsø SV mener dette er tjenester som må prioriteres høyt.

421 **Verdens helseorganisasjon (WHO) definerer psykisk helse** som: «en tilstand av
422 velvære der individet kan realisere sine muligheter, håndtere normale stress-
423 situasjoner i livet, arbeide på en fruktbar og produktiv måte og har mulighet til å bidra
424 overfor andre og i samfunnet.» Psykisk helse påvirkes av forhold som sosialt
425 nettverk, inkludering, fysisk aktivitet og tilgang på helsetjenester, og det er viktig å
426 tilrettelegge for psykisk funksjonsmangfold i samfunnet, slik at alle «kan være med».
427 Psykiske helse skapes der vi lever livene våre, i familiene, i nabolagene, på skolene, på
428 arbeidsplassene og i institusjonene våre. SV-politikk fremmer sosial rettferdighet og gode
429 livsbetingelser for kommunens innbyggere. Dette bidrar også til å styrke vår psykiske helse.
430

431 **Kommunens skal ha et godt utbygget lavterskeltilbud for**
432 **psykiske plager og lettere psykiske lidelser til både barn og voksne.** Barn og
433 ungdommer har tilbud gjennom skolehelsetjenesten, helsestasjonen og Psykhjelpen. Losen
434 lavterskelsenter gir behandling til voksne med rusutfordringer og lettere
435 psykiske lidelser. I 2022 ble det også etablert et tilbud for livskrisehjelp i kommunen.
436 Innbyggere som opplever plutselige dødsfall, samlivsbrudd eller ulykker kan nå raskt
437 få den hjelpen de trenger.
438

439 **Vi mangler et lavterskeltilbud til eldre.** Mange er tilfredse med livet langt inn i
440 alderdommen, men høyere alder bringer også med seg tapsopplevelser som kan føre til
441 psykiske helseplager. På grunn av stor pågang i kommunens lavterskeltilbud prioriteres unge
442 voksne og personer som har hjemmeboende barn først. Dette fører til at de eldre havner
443 nederst på prioriteringslista. Vi kan løse denne utfordringen ved å opprette et eget
444 lavterskeltilbud for eldre mennesker som opplever psykiske helseplager.
445

446 **Kommunen skal sørge for at personer med langvarige og alvorlige psykiske lidelser kan**
447 **leve så gode liv som mulig.** Dette krever individuelt tilpassede tiltak på flere områder som
448 bolig, kultur- og fritidstilbud, økonomi og sosiale nettverk. Det eksisterer også flere typer
449 oppsøkende behandlingsteam som retter seg mot å gi hjelp til å mestre hverdagen for denne
450 gruppen.

451

452 **SV vil tilrettelegge gode lokalsamfunn og fremme folkehelse ved å**

- 453 • Oppfylle folkehelseperspektivet i kommuneplanen, og sørge en helhetlig
- 454 folkehelsestrategi som styrker helse og livskvalitet tas inn i alle arealplaner og
- 455 tjenesteplaner.
- 456 • Tromsø kommune skal bli en del av sunne kommuner-nettverket.
- 457 • Ha en egen folkehelsekoordinator.
- 458 • Prioritere planlegging og utforming av helsefremmende nærmiljø i områder som kommer
- 459 dårlig ut på levekårsundersøkelser.
- 460 • Sørge for at ny utbygging forbedrer, og ikke forringer helsefremmende kvaliteter i
- 461 nærmiljøet.
- 462 • Legge til rette for mer medbestemmelse, og at ulike alders- og brukergrupper må få si
- 463 sin mening om hva de trenger i sin bygd eller bydel.
- 464 • Yngre barn, de eldste eldre og mennesker med funksjonsnedsettelse er ofte mindre
- 465 mobile og er mer knyttet til sine nærmiljø enn andre aldersgrupper. Dermed er det
- 466 spesielt viktig at kommunen legger til rette for medvirkning og aktivitetstilbud i bydelene
- 467 for disse gruppene.
- 468 • Jobbe for bedre luftkvalitet og mindre støy i bomiljøene ved å redusere biltrafikken.
- 469 • Stille strengere krav til bokvalitet som sikrer utsikt og lys ved utbygging.
- 470 • Forenkle tilgangen til eksisterende friluftsområder.
- 471 • Sørge for at innbyggerne i bydelene får medvirke og ta aktivt del i prosesser som påvirker
- 472 deres hverdag.
- 473 • Bygge grønne, aktiviserende og lett tilgjengelige møteplasser for alle aldersgrupper.
- 474 • Støtte arbeidet med å gjøre Tromsø til et aldersvennlig samfunn.
- 475

476 **SV vil tilrettelegge for at Tromsø blir et mer funksjons- og aldersvennlig samfunn ved å**

- 477 • At alle eldre skal ha mulighet til å leve gode liv aktive liv
- 478 • Vektlegge universell utforming i boliger slik at færre eldre blir nødt til å forlate sine hjem
- 479 og nabolag mot eget ønske hvis bevegelseevnen blir dårlig.
- 480 • At alle eldre skal ha tilbud om meningsfulle aktiviteter uansett helse og funksjonsnivå,
- 481 videreutvikle den kulturelle spaserstokken.
- 482 • Videreføre frivillige hjemmebesøk hos alle det året de fyller 79.
- 483 • Etablere velferds- og aktivitetssenter etter modell av «Sydspissen» i alle bydelene.
- 484 • Tromsø som aldersvennlig samfunn skal være et tverrsektorielt prosjekt der byutvikling,
- 485 boligutvikling, kultur, frilivsliv, sosiale aktiviteter og arbeidsmuligheter skal inkluderes. De
- 486 eldre skal selv utgjøre den viktigste ressursen i satsingen.
- 487 • Fortsette arbeidet med demensvennlig samfunn.
- 488 • Etablere egne avlastningsordninger for pårørende til hjemmeboende pleietrengende.
- 489 • Prøve ut nye og alternative boformer for eldre i kommunal regi og slutte opp om private
- 490 initiativ der eldre selv vil bo mer kollektivt.
- 491 • Legge til rette for boligbygging med fellesfunksjoner tilpasset den økende eldre del av
- 492 befolkningen.
- 493 • Tilrettelegge for at eldre får hjelp til å tilpasse boligen slik at de kan bo trygt hjemme så
- 494 lenge de vil.

495 **Tromsø SV vil styrke tjenestene i eldreomsorgen i Tromsø ved å**

- 496 • Øke grunnbemanningen for å fase ut dyre vikarbyråer, og gjøre forsøk med enkle
- 497 vikarpooler i tilknytning til for eksempel utvalgte bo og velferdssentre.
- 498 • Videreføre og utvide *Plan for rekruttering og stabilisering av personell innen helse og*
- 499 *omsorg*.
- 500 • Sørge for at det er god, variert og sunn mat til eldre på sykehjem, bosentre og til de
- 501 som får levert mat.
- 502 • Sikre flerfaglig tilnærming i eldreomsorgen, der ulike yrkesgrupper og profesjoner
- 503 sammen bidrar til å skape god livskvalitet og en helhetlig tjeneste.
- 504 • Bruke velferdsteknologi for å gi bedre og raskere hjelp som kan øke lysten og muligheten
- 505 til å bo hjemme lengre, og sikre tilstrekkelig opplæring hos brukere.
- 506 • Bygge Kvaløya bo og velferdssenter.
- 507 • Sørge for at alle som trenger det, får sykehjemsplass. Det forutsetter at kommunen
- 508 skaffer tilstrekkelig antall omsorgsboliger slik at vi får en fungere «omsorgstrapp».
- 509 • LHBTQ-kompetanse i eldreomsorgen.
- 510 • Sikre alternative boformer for å motvirke ensomhet og opprettholde funksjon, som
- 511 demenslandsby, generasjonsboliger, eldrekollektiv og omsorgsboliger med styrket
- 512 praktisk bistand.
- 513 • Opprette helsestasjon for eldre i bydelene,

514

515 **SV vil bedre helsetjenestene i Tromsø ved å**

- 516• Bygge ny legevakt.
- 517• Videreføre fastlegeavtalen «Tromsømodellen» slik at alle innbyggere får fastlege.
- 518• Trygge driften av Kraft universitetshelsesenter.
- 519• Styrke fokus og kompetanse på kvinnehelse generelt.
- 520• Alle som ønsker det følges opp av jordmor fra Tromsø kommune gjennom svangerskapet.
- 521 • Tromsø kommune skal etterfølge helsedirektoratets anbefaling om standardisert
- 522 program for regelmessige konsultasjoner på helsestasjonen.
- 523 • At det skal tilbys ekstra timer på helsestasjonen til familier som har behov for mer støtte
- 524 på grunn av psykiske vansker hos foreldre eller utfordringer med mat, søvn eller trivsel
- 525 hos barnet.
- 526 • Sikre ordningen med at det tilbys hjemmebesøk fra jordmor og helsesykepleier innen én
- 527 uke etter fødsel til alle familier.
- 528 • At alle mødre rutinemessig undersøkes fødselsdepresjon med standardiserte
- 529 kartleggingsverktøy slik at man kan følge opp de som har en fødselsdepresjon.
- 530 • At lavterskeltilbudet for psykologhjelp til foreldre og barn ved helsestasjonen
- 531 opprettholdes på et nivå som svarer til behovene i befolkningen.
- 532 • Jobbe for bedre oppfølging av kvinners helse for å forebygge varige plager etter fødsel.

533

534 **Tromsø SV vil styrke psykiske helsetjenester ved å**

- 535 • Fortsette satsingen på Rask psykisk helsehjelp, Livskrisehjelpa og Losen lavterskel.
- 536 • Sikre at Helsehuset får tilstrekkelig kapasitet til å ivareta mennesker med psykiske
- 537 lidelser.

- 538 • Lage handlingsplan mot selvmord og oppfølging etter selvmordsforsøk.
- 539 • Sikre et godt tilbud på kartleggings- og treningsboligene i Mellomvegen 100 for de som
540 kommer ut fra fengsel, psykiatrisk behandling eller andre institusjoner.
- 541 • Styrke samarbeidet med frivillige organisasjoner som gir lavterskel tilbud innen
542 rusomsorg, psykisk helse, selvmordsforebygging og pårørendestøtte.
- 543 • Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonen Marborg om et ettervernstilbud for
544 rusavhengige.
- 545 • Styrke samarbeidet med brukerorganisasjonene og ansette flere erfaringskonsulenter
- 546 • Sikre differensierte boliger for de ulike målgruppene innen rusfeltet
- 547 • Opprette et lavterskel samtaletilbud til eldre innbyggere med psykiske helseproblemer.
- 548 • Sørge for at de oppsøkende behandlingsteamene ACT, FACT og FACT Ung har tilstrekkelig
549 ressurser til å gi et godt tilbud til innbyggere med sammensatte hjelpebehov.

550

551

552 Oppvekst

553

554 Barnehage

555 **En god barndom** legger grunnlaget for et godt liv. Barn og unge skal ha like gode muligheter
556 til å utvikle seg som mennesker. Barnehagen og skolen skal bidra til å utjevne forskjeller, til å
557 åpne dører mot verden og til å gi historisk og kulturell innsikt og forankring. Opplæringen
558 skal fremme deltakelse i samfunnet, og gjennom lek og variert undervisning skal barna i
559 Tromsø trenes i å samarbeide med andre, i å være kreative og i å tenke kritisk.

560 På mange av kommunens områder er det å rekruttere og beholde ansatte noe av den største
561 utfordringa. Det gjelder også innen oppvekst. SV vil satse på de ansatte i sektoren.

562 **Barnehagen i Tromsø skal være fylt med lek og fellesskap.** Barnehagen spiller en viktig rolle
563 for barns utvikling og læring. Tromsø SV vil sikre at barnehagene har god finansiering og nok
564 ansatte. SV vil at barnehagen skal ha et godt pedagogisk innhold og at de ansatte har tid til
565 hvert enkelt barn. For å sikre det må vi ha nok pedagoger og nok ansatte i barnehagene. En
566 styrket bemanning i barnehagen vil bidra til at ansatte lettere ser hvert enkelt barn og kan
567 følge dem opp på en god måte. Dette vil igjen bidra til tidligere å oppdage barn som trenger
568 særskilt oppfølging. Det vil også demme opp for et høyt sykefravær.

569 Det foregår for tiden en ideologisk kamp i Norge. Det er store penger å tjene på å drive
570 barnehage i Norge. Fellesskapet penger er ment å gå til ungene, men for mye midler
571 forsvinner til å berike eierne som tar pengene med til Sveits.

572 SV stiller seg på de ideelle- og familiebarnehagenes side, og vil gjøre det vi kan for at de skal
573 kunne fortsette driften i Tromsø. Alle nye barnehager i Tromsø skal drives av det offentlige
574 eller ideelle.

575 Barnehagereformen ga alle barn rett til barnehageplass, men ikke i sitt nærområde. Det
576 fører til at en del har lang vei til og fra barnehagen. SV vil at alle skal få tilbud om
577 barnehageplass i sitt nærområde.

578 Tromsø er et multikulturelt samfunn. Barnehagen må synliggjøre variasjoner i verdier, kultur,
579 religion, livssyn, og sørge for at alle barna skal føle seg verdsatte og inkludert i vårt samfunn,
580 uavhengig av hvilken bakgrunn de har. Inkludering innebærer at alle tar del i leken i
581 barnehagen.

582 Ei av de største utfordringene i barnehagene er i sikre nok personell. SV vil jobbe for å øke
583 grunnbemanningen og sikre gode arbeidsvilkår.

584 Tromsø SV vil:

- 585 • Styrke etter- og videreutdanningen av ansatte i barnehagene.
- 586 • Tilrettelegge for at de ideelle barnehagene og familiebarnehagene kan fortsette driften i
587 Tromsø.

- 588 • Fortsette å utvide supplerende opptak til barnehagene, med et mål om at alle skal få
- 589 barnehageplass når de trenger det.
- 590 • Sørge for at alle får tilbud om barnehageplass i sitt nærområde.
- 591 • Satse på grønne barnehager med gode utearealer.
- 592 • At barnehager skal få være barnehager, og ikke en førskole. Læring skal skje gjennom lek
- 593 og omsorg. Barnehagene skal ha stor frihet til selv å vurdere hvilke metoder som skal
- 594 brukes.
- 595 • Utvide opplæring i temaet vold, overgrep og grensesetting for barnehagebarn, som
- 596 forebyggende tiltak.
- 597 • Utvide opplæring, tiltak om mangfold og inkludering, slik at barnehager kan bruke
- 598 mangfold som en ressurs i det pedagogiske arbeidet og støtte, styrke og følge opp barna
- 599 ut fra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.
- 600 • Tilse et godt samisk barnehagetilbud og øke antallet slike barnehageplasser. Spesielt
- 601 Guovssahas Mánáidgárdi, Sjømannsbyen barnehage og Gimle studentbarnehage står
- 602 sentralt i dette. Det er utfordrende å klare å rekruttere og beholde nok samisktalende
- 603 personell. Derfor vil SV videreføre og forsterke eksisterende rekrutteringstiltak.
- 604 • Videreutvikling av tilbudet om samisk språk og kulturforståelse i barnehagen, også
- 605 ovenfor barn uten samisk som hjemmespråk og som går i kommunens øvrige barnehager
- 606 • Full bemanning i hele åpningstiden i barnehagen.
- 607 • Øke kvaliteten på tilbudet til de minste barna gjennom økt bemanning i barnehagen.
- 608 • Vurdere ei prøveordning med en langtidsåpen barnehage for å sikre et tilbud til foreldre
- 609 som jobber turnus.

610 **En inkluderende fellesskole er viktig for å sikre at alle barn får et godt opplæringstilbud,**

611 **uavhengig av foreldrenes økonomi, språklig bakgrunn eller helse.** På skolen møtes ulike

612 mennesker, med forskjellig utgangspunkt, i samme klasserom. Hver enkelt elev skal bli sett

613 og få tilpasset opplæring. Det gjør vi med god finansiering av skolene, nok kvalifiserte lærere,

614 tidlig innsats, og en praktisk og variert skoledag.

615 Skolen kan bidra til at det ikke er foreldrenes bakgrunn som bestemmer hvor mye barn skal

616 lære, eller hvilke muligheter de skal få senere i livet. Det er helt nødvendig med økt

617 lærertetthet og skole-lekser for at alle barn skal bli sett og bli gitt den oppfølgingen de

618 trenger. Kontaktlæreren har en nøkkelrolle som ansvarlig for elevenes faglige og sosiale

619 utvikling, for klassens læringsmiljø og sosiale miljø, for samarbeidet med ytre faginstanser og

620 foreldrene og arbeidet mot frafall og utenforskap.

621 Hode og kropp hører sammen. Skolemat gir mulighet for bedre læring, og derfor vil SV

622 innføre skolemat.

623 SV vil jobbe for at alle kommunens skoler er universelt utformet og tilgjengelige. Skolen

624 skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle. SV vil sette

625 fokus på en trygt og tettere bemanning i SFO og for tilstrekkelig ressurser for ansatte som vil

626 gi trygg og god kvalitet for elever utenom skoletid.

- 627 Det er helt avgjørende for kvaliteten i norsk skole at elevene har lærere med den brede
628 kompetansen som lærerutdanningen gir. Likevel er nesten er det for mange timer i skolen
629 uten en kvalifisert lærer.
- 630 Både spesialpedagogisk, sosialpedagogisk og helsefaglig kompetanse i skolen er viktig for å
631 ivareta elevenes faglige, sosiale, fysiske og psykiske behov på en god måte. SV vil styrke
632 skolehelsetjenesten
- 633 Forskning viser at nyutdannede lærere opplever overgangen fra utdanning til yrke som
634 krevende. Skal Norge unngå en alvorlig lærerkrise må det ikke bare utdannes flere lærere, vi
635 må også sikre at de nyutdannede blir i skolen. Alt for mange ferske lærere (16 prosent)
636 møter «praksissjokket» og slutter i løpet av de fem første årene i jobb. Jevnlig veiledning fra
637 kvalifiserte veiledere er en viktig støtte for å ta vare på engasjement og motivasjon hos nye
638 lære.
- 639 Skolene er viktige for lokalmiljøa. SV jobber for at skolene skal være åpne og tilgjengelige slik
640 at lag og foreninger kan bruke skolene til sine aktiviteter.
- 641 SV jobber for at SFO-tilbudet skal vere gratis. Nasjonalt har SV fått gjennomslag for gratis
642 halvdagsplass i første og andre klasse. Dette er viktig for inkludering og tilhørighet. Vi ønsker
643 å utvide denne ordninga.
- 644
- 645 Tromsø SV vil:
- 646 • Bygge ny Kvaløysletta ungdomsskole.
 - 647 • Bygge ny Tromsdalen skole.
 - 648 • Videreføre den felles rabattordningen for barnehage og SFO slik at foreldre med barn
649 begge steder får en samlet søskenrabatt.
 - 650 • Satse på tidlig innsats i skolen der elevene er sikret god oppfølging gjennom hele
651 utdanningsløpet.
 - 652 • Satse på de praktiske og estetiske fagene, for eksempel gjennom å innføre Tromsø-
653 timen, en time ekstra i uken knyttet til praktiske og estetiske fag.
 - 654 • Styrke og videreføre den kulturelle skolesekken.
 - 655 • Fortsette arbeidet med oppgraderingen av uterom i skolegårdene.
 - 656 • Innføre et skolemåltid.
 - 657 • Ansette flere i SFO og innføre en bemanningsnorm uavhengig av stillingsprosent barn har
658 månedlig på SFO som sikre at et barn telles som et barn
 - 659 • SV vil styrke seksualundervisningen.
 - 660 • At kommunen skal lage en handlingsplan mot seksuell trakassering og overgrep i skolen.
 - 661 • Styrker skolehelsetjenesten og psykiskhelsetilbudet til elevene gjennom hele skoleløpet.
 - 662 • At samisk språk og kultur skal være en naturlig del av skoletilbudet for alle barn i
663 kommunen.
 - 664 • Gjennomføre en opptrappingsplan for helse- og sosialfaglig kompetanse i skolen.

- 665 • Øke innsatsen på forebygging av vold og trusler i skolen og sikre at lærere og annet
- 666 personell er i stand til å håndtere slike situasjoner om de oppstår.
- 667 • Sikre at skolen har ressurser til å ivareta barn med spesielle behov
- 668 • Styrke spesialpedagogisk kompetanse i skolen slik at barn med særlig behov for særlig
- 669 oppfølging behov får bistand fra kvalifisert fagpersonell.
- 670 • Barn skal ha god tilgang på samiskundervisning på forskjellige nivå.
- 671 • Satse på samarbeid fra flere instanser rundt barnet i skolen slik at hele barnet får
- 672 mulighet til utvikling i skolen
- 673 • Arbeide for at alle elever undervises av lærere med godkjent lærerutdanning.
- 674 • Utarbeide en handlingsplan for hvordan rekruttere og beholde nok lærere med
- 675 lærerutdanning i Tromsø kommune.
- 676 • Arbeide for at kontaktlærerne i skolen har tilstrekkelig tid til å følge opp elevenes læring
- 677 og utvikling på en god måte gjennom økt kontaktlærertid til alle kontaktlærere i Tromsø
- 678 kommune.
- 679 • Skole jobber systematisk og programbasert for å fremme trivsel og inkludering, og for å
- 680 forebygge mobbing blant barn og ungdommer.
- 681 • Styrke helsesykepleier-ressursen i kommunen.
- 682 • Styrke laget rundt eleven gjennom å få flere miljøarbeidere, miljøterapeuter og
- 683 sosiallærere inn i skolen.
- 684 • Styrke det spesial- og sosialpedagogiske og helsefaglige tilbudet i barnehager og skoler
- 685 • Arbeide for at alle elever skal oppleve tilhørighet i et trygt og godt psykososialt miljø
- 686 • Sørge for at det et skal være tilgang på minst ett kjønnsnøytralt toalett på alle
- 687 kommunale bygg - toalettet kan ikke være et handikaptaolett

688 Barnevern

689

690 **Barnevernet skal bidra til gode oppvekstvilkår.** Noen familier vil ha behov for oppfølging fra

691 barneverntjenesten. Barnevernet skal være en ressurs for familiene, og først og fremst bidra

692 til å styrke oppvekstvilkårene. Barnevernet jobber med de mest sårbare barna våre. For SV

693 er det grunnleggende at vi klarer å møte familiene, både barn og foreldre, på en respektfull

694 måte, som forebygger konflikt og legger grunnlaget for en god løsning på sikt. Det kan vi

695 bare gjøre hvis barnevernet har nok ressurser. For SV er det viktig at barnevernet sikres både

696 nok ansatte og nok penger til forebygging og tidlig innsats. Barnevernet er inne i ei endring –

697 oppvekstreformen stiller nye stor krav til barnevernet, men ikke minst til alle andre rundt

698 barnet for å sikre en god og trygg oppvekst.

699 **For å kunne hjelpe barnet** og deres familie så tidlig som mulig må vi sikre at alle instanser

700 rundt barnet samarbeider til barnets beste. Derfor vil SV at flere enn barnevernet skal kunne

701 bruke familieråd som metode for å sikre gode oppvekstvilkår for barn.

702 **Alternativet er at vi får flere avvik**, vi klarer ikke å hjelpe de barna vi må hjelpe, vi møter
 703 ikke familier med respekt, de ansatte føler at de alltid henger etter og sykefraværet går opp.
 704 Det er også dårlig økonomi å bli hengende etter, siden det er billigere å sette i gang
 705 hjelpetiltak tidlig, enn å sette inn omsorgsovertakelser, når ting allerede har skjært seg. Det
 706 er derfor viktig å sikre barnevernet nok ressurser. Ny barnevernslov fører til endringer i
 707 barnevernet og en ny reform for barnvernet og alle som jobber med barn i Tromsø. Denne
 708 oppvekstreformen må føre til bedre samarbeid mellom ulike instanser og etater og føre til
 709 tidlig innsats slik at vi i større grad forebygger og i mindre grad må reparere

710

711 Tromsø SV vil:

- 712 • Styrke bemanningen i barnevernet
- 713 • Rekrutere og styrke fosterhjem i kommunalregi og i tråd med KS sine anbefalinger
- 714 • Startet en omstilling vekk fra kommersielle aktører over til kommunale og ideelle.
- 715 • Utvide ordningen med familieråd

716 Gode forhold for barnefamilier

717

718 **Stadig flere unger vokser opp i fattige familier.** De siste tallene fra Bufetat viser at 8,3% av
 719 barna i Tromsø vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Det er 1114 barn. Selv om
 720 andelen i Tromsø er mye lavere enn for landet som helhet er det likevel et stort problem.
 721 Med den utviklinga vi ser i økonomien er det sannsynlig at det vil bli flere barn som vokser
 722 opp i familier i lavinntekt.

723 Derfor er det spesielt viktig at kommunen fører en politikk for inkludering og omfordeling.
 724 Fast inntekt og stabilt arbeid er viktig for å bekjempe fattigdom, derfor må særlig unge som
 725 står utenfor arbeid og aktivitet følges tett opp.

726 Mange av barna som vokser opp i fattige familier bor trangt og er avhengige av offentlige
 727 ytelser. Derfor er det å sikre ei trygd til å leve av og med sentralt i å redusere tallet på barn
 728 som vokser opp i fattigdom

729

730 Tromsø SV vil

- 731 • Arbeide for lav egenbetaling i fritidsaktiviteter, idrett og kulturtilbud.
- 732 • Offentlige ytelser som sikrer at barn ikke vokser opp i fattige familier.

733 **Oppvekstmiljøet handler om mye mer enn skole og barnehage.** Det er summen av alle
 734 opplevelsene til barn og ungdom. Derfor er det viktig at kommunen ser heilhetlig på skole,
 735 barnehage og fritid, og støtter opp om de familiene som trenger hjelp for å skape et trygt liv
 736 for sine barn.

737

738 Kultur, idrett og friluftsliv

739 **Å satse på kultur, idrett og friluftsliv** er å satse på mennesker og bygge samfunn med
 740 fellesskap, aktivitet, debatt og glede. Tromsø skal være en kommune der alle får mulighet til å
 741 oppleve idrettsglede, uttrykke seg kreativt, delta i aktiviteter og være i kontakt med naturen;
 742 uavhengig av økonomi, bakgrunn og funksjonsnivå. I denne valgperioden vil vi først og fremst
 743 satse på å bedre fritids-, kultur- og idrettstilbudene i bydeler og distrikt. Dette er også god
 744 miljøpolitikk!

745 **I FNs barnekonvensjon artikkel 31** står det at barn har rett til: *«hvile og fritid og til å delta i*
 746 *lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og*
 747 *kunstnerisk virksomhet»*. Fritidsklubber er med på å fremme gode oppvekstmiljøer, positive
 748 aktiviteter og fellesskap. Tromsø kommune har seks juniorklubber for barn på mellomtrinnet
 749 og tre ungdomsklubber. Nylig åpnet Grab, en sosial møteplass som tilbyr egenorganisert
 750 aktivitet på Stakkevollan og Ungdommens møteplass (UMT) i Tromsø sentrum. Det skal også
 751 bygges en helt ny skatepark i Nansenparken, og fra i år har kommunen også gjort det enklere
 752 å låne skoler for barne- og ungdomsorganisasjoner som vil arrangere møter og aktiviteter.

753
 754 **Likevel har vi fortsatt en jobb å gjøre for barn og unge!** Folkehelseinstituttets oppvekstprofil
 755 for 2023 viser at barn og unge i Tromsø er betydelig mindre fornøyd med treffsteder
 756 sammenlignet med ungdommer ellers i landet. Det er også færre barn og unge som er med i
 757 fritidsorganisasjoner og flere som er ensomme.

758
 759 **Tromsø SV mener det nå må sikre at barn og unge har trygge og gode møteplasser**, uansett
 760 hvor de bor. Alle må få muligheten til å være med i det sosiale felleskapet. Vi er inne i en
 761 dyrtid, mange familier må prioritere hardt, og foreldre vet at fritidsaktiviteter er kostbare.
 762 For barn og unge som ikke deltar i organiserte aktiviteter er det ekstra viktig med
 763 fritidsklubber for å lære nye ting, møte venner og trygge voksenpersoner. For noen kan det å
 764 prøve ut aktiviteter på fritidsklubbene også være en vei inn i organiserte fritidsaktiviteter.

765 **Tromsø bibliotek og byarkiv** er Tromsøs mest brukte kulturtilbud som formidler kunnskaps-
 766 og skjønnlitteratur til hele befolkningen, og er en sentral møteplass og debattarena.
 767 Bibliotekfilialene i Tromsdalen og Kroken er viktige tilbud i bydelene, det samme gjelder
 768 distriktsfilialene i Lakselvbukt og Brensholmen. Sammen med Bokbussen blir bøkene
 769 tilgjengelig for mange. Bøker bør være en dagligvare, særlig for barn og unge. Ved å styrke
 770 skolebibliotekene, og la noen av dem fungere som åpne folkebibliotekfilialer, kan Tromsøs
 771 befolkning få et bedre, og mer likeverdig bibliotektilbud. Og barn kan lett få tilgang til bøker.
 772 Digitale løsninger gjør at det er mulig med ganske vide åpningstider, slik de bl.a. har i
 773 Lakselvbukt filial.

774
 775 **Kulturskolen gir barn og unge mulighet til å drive med musikk, dans, teater og visuell kunst.**
 776 Det meste av tilbudet fins på Sør-Tromsøya; Kulta i Tromsdalen og Rådstua teaterhus i byen
 777 har teatertilbud, og for øvrig er det noen kulturskoletilbud på skoler i andre bydeler.
 778 Kulturskoletilbudene må gjøres tilgjengelig for flere barn og unge. Det må etableres flere
 779 kulturskoleaktiviteter i bydeler og bygder, gjerne lagt til fritidssentrene og til skoler. Gjennom

780 å styrke og videreutvikle samarbeidet mellom kulturskolen og SFO/skole kan flere få tilgang
781 til kulturskoletilbud i Tromsø.

782
783 **Festivalene gleder Tromsøs befolkning** og besøkende med musikk, film, og kunst gjennom
784 hele året. Festivalene er på mange måter motoren i Tromsøs rike kunst- og kulturliv; de gir
785 folk nye opplevelser gjennom å koble det internasjonale og lokale kunst- og kulturlivet, og de
786 gir aktivitet og arbeid til de mange frilansmusikerne, artistene og kunstnere som bor her.
787 Festivalene påvirker kulturtilbudet gjennom hele året, og har store kulturelle, økonomiske og
788 sosiale virkninger, og de er med å bygge et rikere Tromsø. Kommunen bidrar som vertskap og
789 partner i flere av dem, og det er viktig med gode rammebetingelser og utviklingsmuligheter
790 for festivalene.

791
792 **Rådstua teaterhus, Kunstens hus, Verdensteatret, Kulturhuset og nytt samisk hus.** Å skape
793 kunst og kulturopplevelser krever gode produksjons- og visningsarenaer, ulike typer
794 kulturhus. SV vil først og fremst ta vare på og videreutvikle kulturhusene vi har, som rommer
795 viktige miljøer for frilanskunstnere, gode kulturtilbud og festivaler. Rådstua og Kunstens hus
796 er baser for Tromsøs frilansmiljøer innen scenekunst og visuell kunst, og står nå klare for
797 rehabilitering. Neste nye kultursenter som skal realiseres i Tromsø, blir Samisk hus. Tromsø
798 har et bredt og nyskapende miljø av samiske musikere, kunstnere og artister i alle sjangre
799 som er viktig for kulturlivet. Gáisi språksenter bør være en del i samisk hus.

800
801 **Kommunen utreder nå hvorvidt Nordnorsk kunstmuseum og Arktisk filharmoni** skal
802 samlokaliseres i et nytt bygg, finansiert med statlige midler. «Tromsø kulturkvartal» kan få
803 1200 sitteplasser og åpne et nytt topp marked for konserter og konferanser, samt frigjøre
804 dagens bygg for filharmonien, Kulturhuset, til semiprofesjonelle aktører. Prosjektet er i en
805 tidlig fase, og SV har ikke konkludert, men vi er urolige over den finansielle byrden ved
806 Tromsø kulturkvartal. Dersom utredningene viser grunnlag for videre planlegging, må
807 kostnadene i prosjektet i hovedsak være statlig finansiert, og ikke fortrenge nødvendig
808 satsing på kulturscenene nevnt ovenfor.

809
810 **Gode fasiliteter er viktig for at flere kan delta i barne- og ungdomsidrett.** Vi vil prioritere å
811 vedlikeholde eksisterende idrettshaller, samt å bygge anlegg i lokalmiljøene. Det blir bygget
812 ny idrettshall i tilknytning til Kvaløya nye ungdomsskole. Det er videre viktig å satse på mindre
813 nærmiljøanlegg for ulike aktiviteter i nærmiljøene.

814
815 Tromsøbadet har blitt en viktig arena for idrett, fritid og integrering. Flere bader og folk
816 bader oftere enn før Tromsøbadet ble bygget. Utbygging av haller har imidlertid på grunn av
817 Tromsøbadet, blitt enda mer forsinket da Tippemidlene har gått dit. Nå er det på tide med
818 nye prioriteringer. Gode fasiliteter er viktig for at flere kan delta i barne- og
819 ungdomsidretten. Vi må også vedlikeholde eksisterende haller. Vi vil styrke bydelssentrene,
820 og legge til rette for gode liv i distriktene, med mulighet for enkelte kultur og fritidstilbud. SV
821 skal også utarbeide løsninger for at flere skal kunne være med, og gjennom redusert halleie
822 arbeide for at egenandeler ikke hindrer barn og unge i å delta.

823
824 **Friluftsliv og nærhet til variert natur fra fjæra til fjell** er noe av det fineste Tromsø har å by
825 på. Tromsø må verne om arealet som er satt av til friluftslivet, og stanse nedbyggingen av

826 strandsonen og av Tromsømarka. Tromsø trenger flere aktivitetsparker, som Charlottenlund.
 827 Friluftslivet må gjøres tilgjengelig for folk med nedsatt funksjonsevne ved at kommunen
 828 fortsetter å bygge turløper som alle kan bruke. Videre er det viktig å tilrettelegge for bruk av
 829 den fantastiske naturen på Kvaløya og på fastlandet. Utfartsparkering, tilrettelegging av
 830 løyper og stier, god merking og muligheter for båter å ankre er blant viktige tiltak.

831

832 **Tromsø SV vil styrke møteplasser og aktiviteter for barn og ungdom ved å**

- 833 • Styrke fritidssentrene i Kroken, på Kvaløysletta, på Stakkevollan og Alfheim aktivitetshus.
- 834 • Åpne og tilrettelegge alle skoler for variert bruk og aktiviteter etter skoletid.
- 835 • Samarbeide med lag og foreninger om aktiviteter for barn og ungdom. Gode
 836 tilskuddsordninger og tilgang på lokaler.
- 837 • Være en aktiv pådriver for å få ut informasjon om tilbudene til barn og ungdom gjennom
 838 flere kommunikasjonskanaler.
- 839 • Kartlegge tilfredsheten med eksisterende fritidstilbud og finne ut hvor det er mangler i
 840 tilbudet til barn og unge. Benytte ungdomsmedvirkning i arbeidet med å videreutvikle
 841 eksisterende tilbud og for å utvikle nye tilbud og møteplasser i kommunal regi.

842 **Tromsø SV vil styrke bibliotekstilbudet i Tromsø ved å**

- 843 • Videreutvikle folkebiblioteket i sentrum, og være en garantist for biblioteket i Kroken og
 844 Tromsdalen ikke legges ned.
- 845 • Styrke skolebibliotekene, og utvikle noen av dem til åpne folkebibliotekfilialer der det i
 846 dag mangler tilbud. Ta i bruk digitale løsninger for å øke åpningstid.
- 847 • Opprette en folke- og skolebibliotekfilial på Kvaløya nye ungdomsskole.

848

849 **Tromsø SV vil at flere barn og unge skal få delta i kulturskoletilbud ved å**

- 850 • Utvide med nye kulturskoleplasser i musikk, dans, teater og visuell kunst i bydelene og i
 851 bygder i samarbeid med skoler og SFO.
- 852 • Tilrettelegge flere skolebygg med øvingsrom og scene for kulturskoletilbud og andre
 853 kulturaktiviteter.
- 854 • Sørge for at nye Kvaløysletta ungdomsskole og Tromsdalen skolen bygges ut med scene,
 855 øvingsrom, håndverksrom og dansegolv som kan brukes til kulturskole i bydelene.
- 856 • Bruke avsatte midler til å tilrettelegge andre skoler for kulturskole og andre aktiviteter.
- 857 • Samarbeide med fritidssentrene i Kroken og på Stakkevollan om ulike typer
 858 kulturskoletilbud.
- 859 • Arbeide for at ikke prisen på kulturskolen skal hindre noen i å delta.
- 860 • Etablere moderasjonsordninger som søskenmoderasjon, friplass og flerfagsrabatt på
 861 kulturskolen for sikre at flere kan delta.
- 862 • Videreføre ung kulturrabatt.

863

864 **Tromsø SV vil styrke festivalene og kunst og kulturlivet i Tromsø ved å**

- 865 • Sørge for gode og stabile tilskuddsordninger til festivaler og profesjonelle kunst- og
 866 kulturproduksjoner.
- 867 • Være med å gi frilanskunstnere i Tromsø bedre arbeidsforhold og lokaler til produksjon
 868 og visninger.
- 869 • Sørge for at alle kulturbygg blir universelt utformet.
- 870 • Rehabiliterer Kunstens hus i Musegata 2.
- 871 • Bygge ut Rådstua teaterhus slik de får en god scene, og gode forhold for publikum.

- 872 • Realisere Samisk hus i Tromsø, samlokalisert!
- 873 • Vurdere «Kulturkvartalet» avhengig av tilstrekkelig statlig finansiering.

874 **Tromsø SV vil styrke idrettstilbudet ved å**

- 875 • Bygge idrettshall i tilknytning til Kvaløya nye ungdomsskole og Tromsdalen skole.
- 876 • Satse på varierte nærmiljøanlegg i lokalmiljøene.
- 877 • Legge til rette og støtte opp om for uorganiserte aktiviteter som skating og skikjøring
- 878 mm. Arbeide videre med en plan for Alfheim svømmehall, slik at byens befolkning kan
- 879 nyte god av bygget og tilbudet til mennesker med utviklingshemming Alfheim
- 880 aktivitetscenter kan bestå.
- 881 • Idrettenes arealbehov må inkluderes i plan- og utbyggingsprosesser, slik at idrettslagene
- 882 får areal i takt med befolkningsvekst og etterslep.
- 883 • Videreutvikle aktivitetsguiden som er verktøy for inkludering.
- 884 • Videreutvikle utlånsentralen Turbo i samarbeid med Tromsø Røde Kors, og se på
- 885 muligheten til utlånsentraler i bydelene.
- 886 • I forbindelse med videreutvikling av utlånsentralen Turbo inkludere utstyr tilpasset
- 887 mennesker med nedsatt funksjonsevne
- 888 • Holde lave priser for barn og unge i idrettshaller.
- 889

890 **Tromsø SV vil tilrettelegge for mer friluftsliv for alle ved å**

- 891 • Ikke bygge ned bynær natur, strandsonen og marka.
- 892 • Ta vare på og gjøre strandsonen tilgjengelig i hele kommunen.
- 893 • Sikre tilstrekkelig areal og turdrag ved alle nye utbyggingsplaner.
- 894 • Sikre at alle har tilgang til et aktivt friluftsliv med gode stier og turveier i og til marka fra
- 895 boligområder.
- 896 • Tilrettelegge og vedlikeholde turstier i marka og sikre et godt tilbud for personer med
- 897 nedsatt funksjonsevne.
- 898 • Etablere flere friluftstoaletter ved utfartssteder.
- 899 • Legge til rette for skiturer ved å fortsette å brøyte skiløyper og ha liveoppdateringer på
- 900 nettsidene.
- 901 • Bygge flere aktivitetsparker som Charlottenlund på Fastlandet og på Kvaløya.
- 902 • Sørge for tilstrekkelig med utfartsparkering, og at de blir brøytet om vinteren.
- 903 • Tilrettelegging og god merking av stier og løyper, herunder informasjon om skredfare.
- 904
- 905

906 Verden i Tromsø – Tromsø i verden

907

908 Internasjonalt samfunn

909 **Tromsø som internasjonal by** har økende betydning på flere områder:

- 910 • **Tromsø består av mennesker fra mer enn 140 forskjellige nasjonaliteter.** Noen kommer
- 911 for å arbeide eller ta utdanning, og andre kommer hit som flyktninger fra områder i krig
- 912 og konflikt.
- 913 • **Vi er også en del av verden og den militære storpolitikken** i kraft av vår plassering i
- 914 nordområdene mellom USA og Russlands strategiske atomvåpen i havet utenfor oss og
- 915 på Kolabasen. Russlands angrep på Ukraina har økt spenningen i verden og preger også
- 916 sikkerhetspolitikken her i nord.

917

918 **Det er et kvalitetsstempel for byen vår at folk fra hele verden** bosetter seg her i det arktiske

919 nord. Kommunen har et ansvar for å legge til rette for alle som ønske å komme til Tromsø,

920 enten de kommer for å studere, arbeide, har flyktet fra hjemlandet eller av andre grunner.

921 **Tromsø kommune har et integreringsutvalg** som arbeider med integrering og skaper

922 aktiviteter for å gjøre Tromsø til mer inkluderende, åpent og tolerant samfunn.

923 Integreringsutvalget gir råd, informasjon og skape aktiviteter for mangfoldet gjennom

924 samarbeid med ulike innvandrersorganisasjoner, frivillighet, offentlige etater og næringslivet.

925 Tromsø SV satser og støtter opp utvalgets arbeid for samskaping av aktiviteter for

926 integrering, inkludering, informasjon og internasjonalt arbeid.

927 **Arbeidsinnvandrere er en viktig del av Tromsø.** I Tromsø er det lav arbeidsledighet, og

928 mange kommer til Tromsø for å arbeide. Mange bransjer fra fiskerinæringa, byggebransjen

929 og en rekke servicenæringar strever med å få fatt i arbeidskraft. Det er viktig at de som

930 kommer hit får gode arbeidsforhold og at de følges opp og blir medlemmer av fagforeninger.

931 Videre trenger de å få delta og bygge seg et sosialt miljø. Da er språk svært viktig.

932 **På verdensbasis er 90 millioner mennesker på flukt.** Mange lever i flyktningleirer i flere år

933 under elendige forhold; de mangler mat, vann, klær og medisiner. Noen flykter pga. krig og

934 andre blir utsatt for urett og forfølgelse på grunn av raser, religion og nasjonalitet eller

935 politiske meninger i sitt eget hjemland. Krigen i Ukraina har ført til en stor strøm av

936 flyktninger i Europa. Tromsø har tatt imot mange ukrainske flyktninger.

937 Flyktningssituasjonene er umenneskelige, prekære og uholdbare i verden. Derfor Tromsø SV

938 mener og vil legge til rette for at flyktninger skal få komme til Tromsø.

939 **Boliger og god norskopplæring er en første forutsetning** for å kunne skaffe seg yrkesfaglig

940 eller høyere utdanning og tilgang til arbeidslivet. SV vil at ordningen med

941 introduksjonsprogrammet skal gjøres mer fleksibel slik at alle får den innføringen i norsk

942 språk, kultur og kompetanse som de trenger for å gå videre. Det er viktig at språkopplæringa
943 blir mer fleksibel og gjøres tilgjengelig digitalt for å sikre at alle får et godt tilbud.

944 **For enslige mindreårige flyktningbarn** er det helt avgjørende at de kan være med på egne
945 asylmottak eller omsorgssenter. Opplæringen bør være på samme skole slik at
946 fritidsaktiviteter blir på lik linje med alle andre barn på skolene. Vårt mål er at alle barn skal
947 ivaretas av barnevernet. Enslige mindreårige flyktninger skal imidlertid frem til da ha like
948 rettigheter til et trygt og godt liv som andre elever i klassene. Målet med slik opplæring er
949 integrering, inkludering og økt kunnskap, på den måten bygges gjensidig tillit og vi kan
950 motvirke utenforskap, rasisme og radikaliserings.

951 **De grunnleggende verdiene om å kunne leve sine liv i frihet** skal gjelde alle innbyggere,
952 uansett etnisk-, religiøs- eller kulturell bakgrunn. Men det finnes utfordringer som handler
953 om omskjæring, tvangsekteskap, sosial kontroll, æreskultur, rasisme og diskriminering. Det
954 er et skjult, men økende problem at mennesker på flukt utsettes for menneskehandel.

955 **Motstrategien her er godt opplæring, inkludering og integreringsarbeid** gjennom kunnskap,
956 utdanning og arbeid. Homofile og unge jenter med innvandrerbakgrunn som modig kjemper
957 for sine rettigheter, har vår fulle støtte. Tromsø SV støtter arbeid mot æreskultur,
958 tvangsekteskap og sosial kontroll, samt rasisme og diskriminering og kriminalitet i
959 kommunen vår.

960 **Tromsø SV vil inkludere og styrke det internasjonale Tromsø ved å**

- 961 • Styrke den flerkulturelle kompetansen til ansatte i kommunen, og styrke frivillige
- 962 organisasjoner som arbeider for inkludering av kvinner i jobb og i samfunnet.
- 963 • Støtte frivillige organisasjoner innen kultur og idrett som driver inkluderende arbeid for
- 964 barn og unge.
- 965 • Støtte arbeid mot æreskultur, tvangsekteskap og sosial kontroll, samt rasisme,
- 966 diskriminering og kriminalitet i kommunen vår.
- 967 • Inngå samarbeid med øvrige offentlige instanser og arbeidslivets organisasjoner for å
- 968 bekjempe menneskehandel.
- 969 • Fortsette vennskapsbysamarbeidet med Gaza.
- 970 • Videreføre og konkretisere kommunenes vedtak om boikott av israelske varer.
- 971 • Bidra til å sikre god norskopplæring for arbeidsinnvandrere
- 972 • Sikre det internasjonale skoletilbudet i Tromsø.
- 973 • Fortsette med å ta mot innvandrere minst på dagens nivå.
- 974 • Legge til rette for at flere enslige mindreårige flyktningbarn får egne asylmottak eller
- 975 omsorgssenter.
- 976 • Gi god opplæring, inkludering og integreringsarbeid gjennom kunnskap, utdanning og
- 977 arbeid.
- 978 • Innføre målrettede ordninger som gir innvandrere hjelp til jobbsøking.
- 979 • Sikre flere praksisplasser og god oppfølging i alle deler av kommunens virksomheter.

- 980 • Samarbeide med bedrifter om flere plasser til praktikanter. Praksisplass bør føre til
- 981 ansettelse.
- 982 • Satse på arbeidstreningstiltak rettet spesifikt mot minoritetskvinner for at kvinner med
- 983 innvandrerbakgrunn sikres selvstendige rettigheter og tiltak for å komme ut i jobb.

984 Sikkerhetspolitikken i nord

985 **Sikkerhetspolitikken i nord er under press.** Etter Russlands angrep på Ukraina er Norges
 986 forhold til Russland endret, og samarbeidet mellom Nord-Norge og Nordvest Russland har
 987 stoppet helt opp, Tromsø har sagt opp sitt vennskapsbysamarbeid med Murmansk,
 988 Arkhangelsk og Nadym. For Norge som et lite land i verden er det helt grunnleggende å
 989 forsvare nasjonal suverenitet, det ikke er akseptabelt - og i strid med folkeretten - at en
 990 stormakt bruker militær voldsmakt for å endre internasjonalt anerkjente grenser. Norge må
 991 ha et sterkt nasjonalt forsvar, og ha evne til i større grad å hevde suverenitet og ta hånd om
 992 kriser selv.

993 **Russlands atomvåpen på Kolabasen og USAs strategiske atomvåpenopptrapping i**
 994 **nordområdene** er den største sikkerhetspolitiske trusselen for oss i nord. Nordområdene og
 995 Svalbard er strategisk viktige områder for de to stormaktene. Atomvåpentrusselen øker når
 996 konflikt mellom atommakter kommer nærmere, og det aktivt trues med bruk av atomvåpen.
 997 Undergravningen av nedrustningsavtalene fra 1980- og 90-tallet er svært alvorlig. Verken
 998 USA/NATO eller Russland har frasagt seg muligheten til førstebruk av atomvåpen.

999 **Tromsø kommunestyre har i 2019 vedtatt å støtte FNs forbud mot atomvåpen,** slik også
 1000 mange andre kommuner og byer i hele verden har gjort. FNs atomvåpenforbud er i dag det
 1001 viktigste redskapet for å utløse kjernefysisk nedrustning, gjennom å delegitimere atomvåpen
 1002 og legge press på atommakter for å begynne gjensidig nedrustning. Norge må slutte seg til
 1003 FNs forbudstraktat. NATO-medlemskapet hindrer ikke Norge formelt i å ratifisere
 1004 atomvåpenforbudet. Det er videre viktig å arbeide for et atomvåpenfritt Norden.

1005 **De amerikanske ubåtene i Tromsø** utgjør en sikkerhetstrussel. Amerikanske ubåter kan
 1006 inkludere atomvåpen, og Tromsø og Tønsvik vil bli et russisk bombemål. I tillegg er
 1007 atomdrevne ubåter en sikkerhetsrisiko i fredstid. SV vil holde fast på nei til amerikanske
 1008 baser i Norge, og til baseavtalen som ble inngått med USA i 2021. Også Norges øvrige
 1009 selvpålagte restriksjoner, som ingen atomvåpen på norsk jord, må opprettholdes.

1010 **For Tromsø er det viktig å arbeide for lavspenning i nord** også under den nye
 1011 sikkerhetspolitiske situasjonen. Det er vår viktigste oppgave som medlem i NATO, også her
 1012 er det viktig å samarbeide med de andre nordiske landene. Gjennom Arktisk Råd må Norge
 1013 forhindre at nordområdene utvikler seg til en geopolitisk konfliktsone.

1014 **Vi har mange felles utfordringer med landene rundt Arktis, inkluderte Russland.** Det er –
 1015 etter hvert – viktig og nødvendig å ta opp igjen samarbeid om klima og miljø, både gjennom
 1016 Arktisk råd og andre kanaler. Fiskeriavtalen og delelinjen i Barentshavet er fortsatt tatt vare
 1017 på, den er livsviktig for den vellykkede gode forvaltningen av fiskeressursene.

1018 **Tromsø SV vil styrke sikkerheten i nord ved å**

- 1019 • Styrke Norges forsvar og evne til å håndheve suvereniteten i norske havområder og
- 1020 forsvare eget territorium.
- 1021 • Arbeide for nedrustningsforhandlinger og mot atomvåpen.
- 1022 • Arbeide for at Norge slutter seg til FNs atomvåpenforbud slik Tromsø kommunestyre og
- 1023 en rekke andre kommuner i Norge har vedtatt.
- 1024 • Ingen atomvåpen på norsk jord. Arbeide for at Norden kan bli en atomvåpenfri sone.
- 1025 • Gå imot utenlandske baser på norsk jord. Avtalen om amerikanske baser på norsk jord
- 1026 må sies opp.
- 1027 • Videreføre en lavspenningspolitikk i nord – sette grenser for alliert øving i nærområdene
- 1028 mot Russland.
- 1029 • Lavspenningspolitikk er sammen med klima- og miljøpolitikk de viktigste sakene å
- 1030 arbeide for gjennom Arktisk råd.
- 1031 • Ta vare på fiskeriavtalen med Russland.
- 1032

1033 Det samiske Tromsø

1034 **Samer har vært en del av Tromsøsamfunnet gjennom århundrer**, tidligere særlig tilknyttet
 1035 næringer som reindrift, fiske og fangst, husdyrhold og handel. I dag er Tromsø også en
 1036 sentral samisk kultur- og kunnskapsby, og vertskapsby for et stort antall samiske studenter.
 1037 Den samiske befolkningen i Tromsø og interessen for samisk språk og kultur er økende, og
 1038 Tromsø er nå den kommunen med flest innbyggere registrert i Sametingets valgmanntall.
 1039 Dette gjør at Tromsø i dag er i en særstilling i det viktige arbeidet for å ivareta og
 1040 videreutvikle samisk språk og kultur i bysamfunn og i nordområdene.

1041 **Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Tromsø kommune** dekker et bredt spekter av
 1042 samarbeidsoppgaver, som skal følges opp. De viktigste er en egen barnehagegaranti,
 1043 realisering av samisk hus i Tromsø, skjøtsel og formidling av de samiske kulturminnene i
 1044 Sálašvággi/Tromsdalen og Rávdnjemuotki/Finnheia, styrking av sjøsamisk språk, kultur og
 1045 næring, bekjempe diskriminering og hets, ivareta areal til reindrifta, og ikke minst; sikre et
 1046 helhetlig opplæringstilbud i samisk 1.-10. trinn og få på plass et fullverdig
 1047 ungdomsskoletilbud i samisk.

1048

1049 **De foreslåtte endringene i sameloven** i 2023 gjør at Tromsø kan bli medlem av samisk
 1050 språkforvaltningsområde. I det nye forslaget er det tre kategorier, og Tromsø SV mener at
 1051 Tromsø bør bli språkstimuleringskommune.

1052

1053 **Tromsø SV vil styrke det samiske Tromsø ved å**

- 1054 • Følge opp barnehagegarantien og videreutvikle det samiske barnehage og skoletilbudet.
- 1055 • Få på plass et fullverdig samisk ungdomsskoletilbud.
- 1056 • Etablere Samisk hus i Tromsø i samarbeid med Sametinget, Troms fylkeskommune,
 1057 samiske organisasjoner. Samlokalisering med Gäisi Giellaguovddäs/språksenter og Romsa
 1058 kunsthall er aktuelt.
- 1059 • Bekjempe hets og diskriminering i Tromsø.
- 1060 • Melde Tromsø inn i samisk språkforvaltningsområde som språkstimuleringskommune.

1061

1062 Næring og arbeid

1063 **Tromsø har gode forutsetninger** for å produsere ren mat både innen fiskeri og landbruk. Vår
1064 natur trekker turister fra hele verden året rundt. Våre forskningsmiljøer er
1065 kunnskapsleverandører til næringsinnovasjon på mange områder. Tromsø SVs mål er å spre
1066 makt og rikdom i samfunnet, og gjennom næringslivspolitikken skal vi sørge for at flere får ta
1067 del i verdiskapningen.

1068 **I Tromsø er vi velsigna med lav arbeidsledighet nå**, vi har gode kunnskapsmiljø og et dyktig
1069 næringsliv innenfor svært mange områder. For SV er arbeid det viktigste virkemiddelet for å
1070 sørge for små forskjeller i samfunnet. Derfor støtter vi ei utviklings av næringslivet i Tromsø.
1071 Ei av de aller største utfordringene framover blir å sikre tilgang på nok og kvalifisert
1072 arbeidskraft. En viktig oppgave framover blir å sørge for at flere får ta del i arbeidslivet.
1073 Mange er utenfor, men har mulighet til å delta i større eller mindre grad. Det å gjøre det
1074 mulig å kombinere trygd med arbeid må bli enklere.

1075 **Vi skal gi gode rammer hele næringslivet i Tromsø**. For Tromsø er det viktig å jobbe med å
1076 sikre flere hovedkontorfunksjoner og å utvikle Tromsøs rolle som en by som kan tilby viktige
1077 tjenester til næringslivet i heile regionen.

1078 **For SV er det viktig å bidra til ei demokratisering av arbeidslivet**. En viktig del av det er å
1079 legge til rette for arbeidereide bedrifter av ulike slag. Der det er mulig vil SV prioritere
1080 arbeidereide bedrifter og ulike typer samvirkelag.

1081 **For SV er det viktig at veksten i Tromsø er miljøvennlig**. Vi vil derfor bruke kommunens
1082 verktøy der vi kan, til å fremme miljøtiltak. Det betyr at vi vil stille krav til
1083 næringsvirksomhet. Vi vil stille midler tilgjengelig for miljøvennlige prosjekter der det er
1084 aktuelt.

1085 **Vi må slutte å bruke naturen som en engangskopp**, og vri økonomien slik at ressursene vi
1086 bruker kan brukes på nytt på ulike måter og holdes i sirkulasjon – vi trenger en sirkulær
1087 økonomi. For Tromsø kommune er Remiks en sentral aktør for å få dette til. SV vil støtte opp
1088 om Remiks satsing på biogass og gjenbruk. SV støtter opp om Tromsø Havn sitt arbeid med
1089 landstrøm.

1090 **Alle kommunale innkjøp** og ulike næringsretta støtte og lån til næringsutvikling, i tillegg til
1091 det kommunale eierskapet skal bidra til grønn omstilling.

1092

1093 Energi

1094 Det grønne skiftet og ei mer klimavennlig framtid vil kreve mer strøm. Vi trenger strøm til
 1095 industrisatsing på Grøtsund, til trafikken og vi som innbyggere må ha lave priser på strøm.
 1096 Det er ikke uvesentlig hvordan denne strømmen produseres. Vi trenger først og fremst ei
 1097 stor satsing på energiøkonomisering. I Norge er det mulig å spare 13 Twh i bygninger
 1098 ganske enkelt. Vi trenger og ei satsing på solceller på bygg, både offentlige og private. Lave
 1099 temperaturer som i Tromsø gjør solceller mer effektive, så selv om produksjonen er lav i
 1100 mørketida kan det bli et viktig bidrag.

1101 SV er svært skeptiske til vindmøller på land. Kun heilt unntaksvis kan det være aktuelt.
 1102 Bunnfaste havvindmøller vil nesten uten unntak være i konflikt med natur og fiskeri og er
 1103 ikke særlig aktuelt hos oss. SV vil støtte bygging av flytende vindmøller der det er muli og å
 1104 finne arealer som ikke er i konflikt med fiskeri.

1105 SV vil:

- 1106 • Bruke de kommunale selskapene aktivt i det grønne skiftet
- 1107 • Arbeide aktivt med energiøkonomisering i kommunale bygg
- 1108 • Sørge for at kommunale budsjetter ikke motarbeider, men understøtter det grønne
 1109 skiftet.
- 1110 • Si nei til vindmøller på land og havvind som er i konflikt med fiskeri.

1111

1112 Et seriøst arbeidsliv

1113 I Tromsø, som ellers i landet, blir det seriøse næringslivet utfordret av aktører som omgår
 1114 arbeidslivets lover og regler. Det gjelder også kommunale underleverandører som gjør seg
 1115 skyldige i skatteunndragelser, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. SV vil jobbe for å
 1116 styrke de seriøse delene av næringslivet gjennom å stille krav til antall underleverandører,
 1117 lærlinger og tariff lønn mm.

1118 Næringspolitikk handler om helheten. I hele Norge er det en kamp om de gode hodene og
 1119 hendene. Det betyr at næringspolitikk også er å ha interessante og varierte kulturtilbud,
 1120 overkommelige boligpriser, en velstelt by, gode barnehager og skoler, god infrastruktur og
 1121 friluftsområder som gjør kommunen til en attraktiv plass å bo.

1122 Tilgang på gode arealer er viktig for næringslivet. Tromsø kommune har store arealer
 1123 tilgjengelig på Grøtsund og en del andre arealer i kommunen. SV vil bidra til at disse arealene
 1124 blir utviklet til beste for næringsutvikling og arbeidsplasser.

1125 Flere arbeidsplasser både i offentlig og 1126 privat sektor

1127 Tromsø er et senter for kunnskaps, forskning og innovasjon i nord, med viktige offentlige
1128 arbeidsplasser som er helt avgjørende for at landsdelen kan ha samme velstandsutvikling
1129 som resten av landet. I Tromsø er det å klare om ta forskningen ut til kommersielle
1130 produkter en sentral strategi. En viktig del av dette arbeidet er kommunen sin innsats
1131 gjennom ProTromsø AS og Jordobservasjon Tromsø AS.

1132

1133 Tromsø SV vil:

- 1134 • At kommunen opptre forutsigbart både i møte med kommunens næringsliv og med
1135 kommunens innbyggere.
- 1136 • Tilrettelegge for flere private bedrifter i kommunen.
- 1137 • Digitalisere kommunens søknads- og saksbehandlingssystemer.
- 1138 • Videreutvikle kommunens digitale kommunikasjon med innbyggere.
- 1139 • Ivareta næringslivets behov for varetransport i bilfrie sentrumsområder.
- 1140 • Bidra til økt tilgang til næringsarealer/næringslokaler for små og mellomstore
1141 bedrifter.
- 1142 • Arbeide for at flere offentlige arbeidsplasser skal flyttes ut fra Oslo-området til Nord-
1143 Norge.
- 1144 • Legge til rette for næringsaktivitet i første og andre etasje i alle leilighetskompleks i
1145 sentrum.
- 1146 • Gjøre veien fra forskning til anvendt bruk av kunnskap blir mindre.
- 1147 • At kommunen og alle leverandører av tjenester/varer til kommunen skal forplikte seg
1148 til å vektlegge sikkerhet ved valg av transportør for å bidra til trafiksikkerhet.
1149 Leverandører som er med i Vegvesenets prosjekt «trygg trailer» skal foretrekkes når
1150 kommunen handler inn varer og tjenester.
- 1151 • Bruke kommunens innkjøpsmakt til å handle lokalt så langt det er mulig, forutsatt at
1152 de aktuelle bedriftene har ryddige arbeidsvilkår.

1153

1154

1155

1156 Fiskeri og havbruk

1157 Vårt mål for fiskeripolitikken er å realisere idealene i havressursloven. Fisken skal tilhøre
1158 folket og de viltlevende marine ressursene skal bidra til å skape verdier langs kysten. Det
1159 betyr at vi må styrke kystflåten sitt kvotegrunnlag.

1160 Havet er sentralt i næringsutviklingen i Tromsø. Kommune er den største sjarkkommune i
1161 Norge, kommunen har den største fiskerihavnen i Norge, og kommunen har avansert
1162 forskning og industri innen marin bioteknologi. Havet er framtiden for Tromsø.

1163 SV er positive til oppdrett dersom næringa klarer å omstille seg til en anen type drift. I
1164 kystzoneplanen har kommunen stilt tydelige krav til framtidig oppdrett. Det skal brukes
1165 teknologi som hindrer lusepåslag, som samler opp slam og landstrøm. Kun dersom disse
1166 kravene oppfylles vil det være aktuelt med utvikling av oppdrettsnæringa i Tromsø.

1167 SV vil legge til rette for utviklingen innenfor fiskeri og bioteknologi i Tromsø. I første omgang
1168 er hovedutfordringen å skape større verdier av all den fisken som landes frossen i Tromsø og
1169 som går rett ut av kommunen, og tildels ut av landet, uten å bidra til verdiskapning.

1170 For å oppnå dette vil Tromsø SV:

- 1171
- 1172 • Bygge Nord-Norge-banen for å bidra til å få fisken raskt og bærekraftig ut til markedet.
- 1173 • legge til rette for en miljøvennlig omdanning av fiskeflåten gjennom å få bygd
- 1174 ladestasjoner.
- 1175 • Sikre at Tromsø kommunen handhever de strenge krava til nye oppdrettsanlegg i
- 1176 kystzoneplanen.
- 1177 • Bruke alle tilgjengelige virkemidler til å sørge for at eksisterende anlegg blir
- 1178 nullutslippsanlegg.
- 1179 • Arbeide for gode veier og havneforhold for å sikre effektiv transport av varer og
- 1180 produkter.
- 1181 • Jobbe for sterkere kobling mellom forskning og næringsliv for å sikre nyskaping og
- 1182 innovasjon.
- 1183 • Sikre drift av distriktsskoler og distriktsbarnehager.
- 1184 • Etablere næringsvirksomhet for flere aktører ved Tønsnes Havn, hvor kaianlegget kan
- 1185 utnyttes til landbasert aktivitet innen energi, fiskeri eller havbruk.
- 1186 • Benytte næringsfondet til utvikling av næringsliv i både by og distrikt.
- 1187 • Stille tilsvarende krav ved utviding av eksisterende lokaliteter som ved nye anlegg.

1188 Reiseliv

1189 Tromsø er en attraktiv destinasjon for turister fra hele verden. Vi har unik natur, vi har
1190 nordlys og midnattssol, og vi er i Arktis. I tillegg har vi god infrastruktur, som gjør det enkelt
1191 for turister å besøke oss. For Tromsø er turismen en potensiell gullgruve. Tromsø har

1192 allerede 4300 ansatte i reiseliv, og tjener årlig 127 millioner kroner i skatteinntekter fra
 1193 reiselivet. Begge disse tallene øker. Denne økningen kan ikke rettferdiggjøre flere
 1194 søndagsåpne butikker. Turistenes ønske om å oppleve arktisk natur skal ikke gå på
 1195 bekostning av norske arbeidsvilkår. Allerede i dag starter vanlige tromsøværing bedrifter
 1196 knyttet til turismen. SV vil hjelpe disse bedriftene til å lykkes.

1197 Samtidig fører turismen til økte klimagassutslipp og slitasje på Tromsøs unike natur. Tromsø
 1198 er bare et attraktivt turistmål så lenge vi har unik natur. Det er derfor viktig at Tromsø
 1199 beholder den unike naturen. Det er ikke bare en verdi i seg selv å ha vakker natur, men det
 1200 er også god næringspolitikk. Tromsø kan bare ha turisme dersom den er bærekraftig. SV skal
 1201 bidra til at næringen blir enda mer profesjonell. Samtidig som strukturen med mange små
 1202 aktører beholdes, må ansvaret og kunnskapen i næringen utvikles videre.

1203 Vi vil bygge ut kommunens infrastruktur for å ta vare på naturen, som trapper på mye brukte
 1204 stier, toaletter i distriktet, parkeringsplasser og annen infrastruktur. For å betale for disse
 1205 tiltakene vil SV innføre en lokal turistskatt.

1206 Tromsø SV er tilbakeholdne med å støtte prosjekter som medfører store inngrep i naturen.
 1207 Naturen er det som selger Tromsø som reisemål og vi er i ei global naturmangfoldskrise. Det
 1208 å ta vare på naturen og naturmangfoldet er riktig i seg sjøl, men også viktig for å
 1209 opprettholde Tromsøs atraktivitet som reisemål.

1210
 1211 Tromsø SV vil:

- 1212
- 1213 • Stille krav til cruisenæringa om å tømme søppelet mens de er i havn, ikke ute i havet.
- 1214 • Bygge ut kapasiteten for landstrøm i Breivika.
- 1215 • Innføre en turistskatt for å bidra til bedre infrastruktur for reiselivet og i utfartsområdene
- 1216 våre.
- 1217 • Bygge ut infrastruktur som trapper, toalett og parkeringsplasser i distriktet.
- 1218 • Støtte opp utviklingen innenfor kreative næringer i Tromsø.

1219

1220 Arktisk landbruk

1221 **Vårt mål er at maten skal produseres lokalt.** SV vil ta hele landet – ja hele kommunen i bruk.
 1222 Arktisk landbruk har vært og skal fortsette å være viktig for Tromsø. SV vil støtte opp om
 1223 beitebruk og grønnsakproduksjon i Tromsø. SV vil være positive til innendørs dyrking av
 1224 grønnsaker i Tromsø.

1225 **Reindrifta** er en viktig kulturbærende næring i Tromsø. SV vil arbeide for å sikre nok areal
 1226 slik at næringa blir mulig å drive også i framtida.

1227 **Matjord er den øverste 20-30 cm av jorden.** Det er den mest næringsrike jorden og det er
 1228 jorden som har best forutsetninger for plantevekst. Jorden har betydning for beredskap,

1229 matsikkerhet, landbruk, naturmangfold og kulturlandskap, men i bynære områder fører det
 1230 store presset fra arealbehov at mye matjord er gått tapt de siste tiårene. SV har sørget for at
 1231 Tromsø kommune er blant de første kommunene i Norge som har vedtatt en verneplan for
 1232 matjord, og vi vil i arealplanningen ivareta den nødvendige og begrensede ressursen, så
 1233 langt det lar seg gjøre.

1234 **Vi vil styrke læringen om landbruket**, særlig gjennom å støtte opp om Holt Læringstun, ta
 1235 vare på tradisjonelle arbeidsplasser i distrikts-Tromsø og gi folk mulighet til å nyte av naturen
 1236 utenfor stuevinduet deres.

1237 SV vil:

1238

- 1239 • Sikre god matvaresikkerhet ved å opprettholde et sterkt jordvern og stimulere til økt
- 1240 framtidig matproduksjon. Derfor sier vi nei til boligutbygging på Holt.
- 1241 • Videreføre Læringstunet.
- 1242 • støtte opp om de frivillige initiativene til andelslandsbruk og felleshager.
- 1243 • at den som driver landbruk bør få anledning til å eie jorda. SV ønsker lokalt å motvirke
- 1244 salg av landbrukseiendom til andre formål eller til eiere som ikke bor på stedet.
- 1245 • SV vil arbeide for å sikre nok areal slik at næringa blir mulig å drive også i framtida.
- 1246 • så langt det er mulig skal Tromsø kommune kjøpe fra lokale produsenter.
- 1247 • Vurdere å åpne for sjølhogst i kommunale skoger
- 1248 • Arbeide for å fjerne Sitkagran og andre fremmede arter.

1249

1250 Bygg og anlegg

1251 **Byggenæringen er ei av Tromsøs største næringer**. SV vil støtte opp om fortsatt vekst i
 1252 byggenæringen.

1253 **Bygg genererer klimagassutslipp** gjennom bruk av energi og materialer både i
 1254 byggeprosessen og gjennom byggets levetid. Fokus må derfor være på å fase ut bruk av fossil
 1255 energi og fremme produksjon av fornybar energi og bruk av klimavennlige materialer.
 1256 Samtidig vet vi at en helhetlig planlegging av områder med klimavennlig mobilitet er like
 1257 viktig som bruk av materialer og valg av energisystem. SV vil støtte opp om innovasjon i
 1258 byggenæringen som fremmer klima og miljøhensyn.

1259 **Den seriøse byggenæringen** utfordres av useriøse aktører som opererer på markedet med
 1260 sosial dumping og liten respekt for arbeidslivets lover og regler. Næringa er avhengig av
 1261 utenlandsk arbeidskraft og fristelsen kan være stor til å utnytte arbeidstakere som ikke vet
 1262 om sine rettigheter. Slike aktører er en fare for den seriøse del av næringa. SV vil fortsette
 1263 arbeidet med å utvikle Oslo-modellen i Tromsø.

1264 Tromsø SV vil arbeide for:

- 1265 • Bruk av fast ansatte - i all hovedsak - i minst 80 prosent stilling.

- 1266 • Tariffønn mellom oppdrag i de tilfellene innleid arbeidskraft brukes.
- 1267 • Faglærte håndverkere. 50 prosent av arbeidende timer innen bygg- og anleggsgfag skal
- 1268 utføres av fagarbeidere eller personell med dokumentert fagopplæring.
- 1269 • At minimum 10 prosent av arbeidende timer utføres av lærlinger i fag med behov for
- 1270 flere lærlinger.
- 1271 • Kun ett ledd i underentreprenørkjeden, her regnes bruk av innleie som ett ledd.
- 1272 • I så stor grad som mulig stille krav om fossilfrie byggeplasser i Tromsø.
- 1273 • Større grad av gjenbruk av byggematerialer.

1274 Handelsnæringa

1275 **Handelsnæringa er den private næringa** som har flest tilsatte i Tromsø. Det er i stor grad ei
 1276 lavtlønnsnæring med mye ubekvem arbeidstid, men det er også ei næring som ofte er
 1277 ungdoms første møte med arbeidslivet. For SV er det viktig å sikre organisasjonsgrad i denne
 1278 næringa for å bidra til ordna og skikkelige forhold.

1279 **I denne næringa er det stor grad av filialisering** og få bedrifter med hovedkontor i Tromsø.
 1280 SV vil arbeide for å få flere unike handelsbedrifter, særlig i Tromsø sentrum og å unngå at
 1281 det «bare» blir souvenirbutikker i Tromsø sentrum. SV ønsker at planloven skal gi
 1282 kommunen større mulighet til å påvirke hvilke butikker som blir etablert.

1283
 1284 SV vil:

- 1285
- 1286 • Bidra til lokalt eierskap og varierte butikker.
- 1287 • Arbeide for høy organisasjonsgrad i næringa.

1288